

แนวปฏิบัติ ของมูลนิธิ ปิดทองหลังพระฯ

เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่
ตามศาสตร์พระราชา

"...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นต้องสร้างพื้นฐาน คือความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานมั่นคงพร้อมพอควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจขั้นให้รวดเร็ว แต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศ และของประชาชนโดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่าง ๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศหลายประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้..."

พระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วันพฤหัสบดี ที่ 18 กรกฎาคม 2517

สารบัญ

พัฒนาชนบทอย่างยั่งยืนได้อย่างไร

4

ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง

12

1. มีน้ำเพียงพอตลอดปี 13
2. ปรับปรุงคุณภาพดิน 16
3. จัดการที่ดินแปลงเล็กเพื่อประโยชน์สูงสุด 18
4. คัดเลือกพืช/สัตว์เศรษฐกิจที่ดีเหมาะสมกับพื้นที่ ง่าย และราคาสูง 19
5. จัดหาวัตถุดิบให้เป็นไปตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย 21
6. เพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ให้ได้ตามมาตรฐาน (ปริมาณ/คุณภาพ) 22
7. ปรับปรุงการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (เกษตรประณีต/เกษตรอินทรีย์) 26
8. ผลผลิตพอกินตลอดปี 27
9. แปรรูปผลผลิต 30
10. บันทึกและทำบัญชีต้นทุน 31
11. ผลผลิตส่วนเกินขายได้ 33
12. มีรายได้เพิ่ม/ค่าใช้จ่ายลด/หนี้ลดลง 34

ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

35

13. การรวมกลุ่ม 36
14. การแปรรูป 39

ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก

43

15. กลุ่มการผลิต 44
16. ความรู้และเทคโนโลยี ในการเพิ่มคุณภาพการผลิต/ผลผลิตที่เป็นเลิศ 45
17. เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนที่มีมาตรฐาน เพื่อขยายการดำเนินธุรกิจให้ยั่งยืน 46
18. มีตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน 47
19. ชุมชนยั่งยืน (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม) 48

พัฒนา ชนบทอย่างยั่งยืน ได้อย่างไร

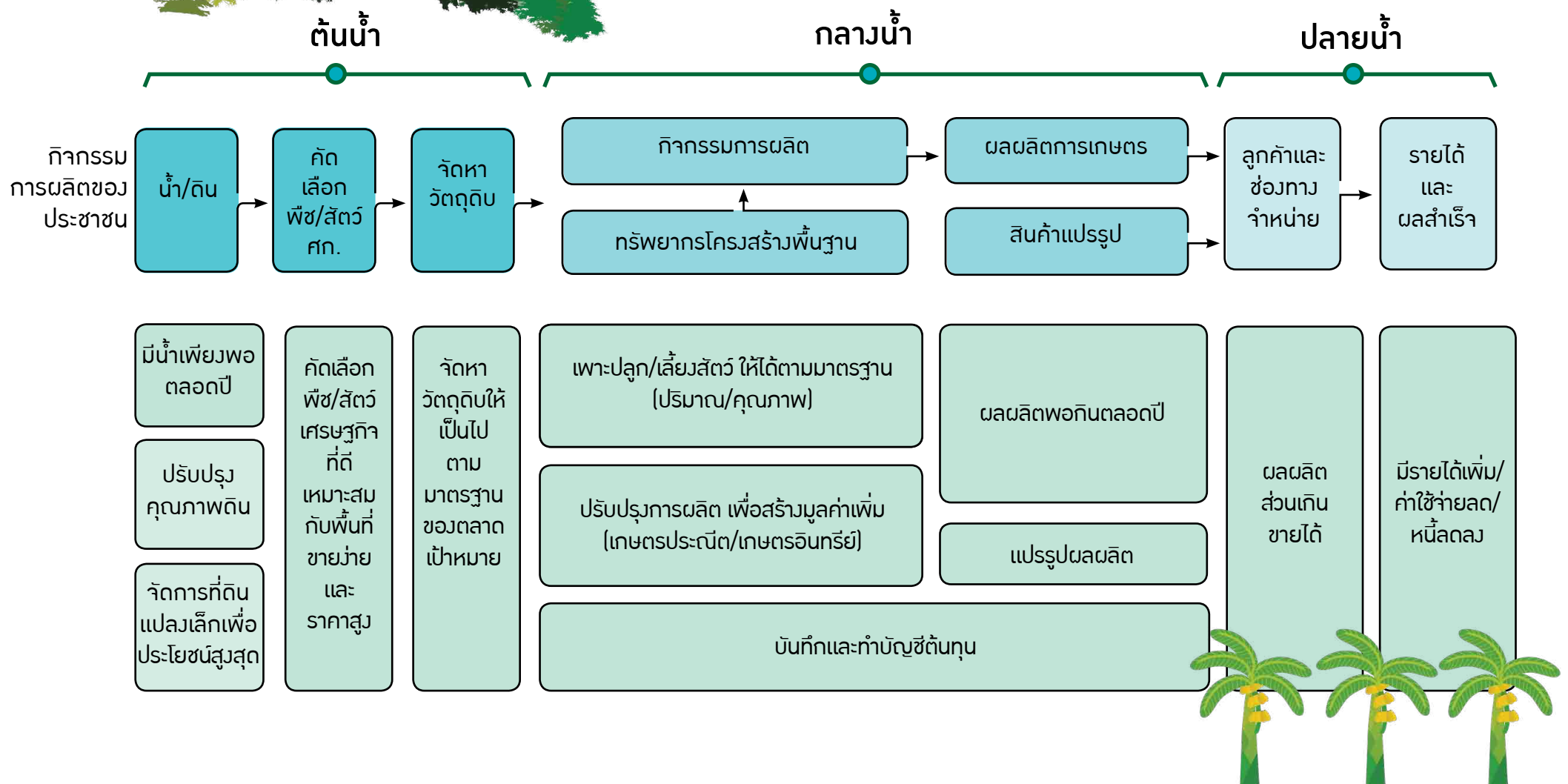
โมเดลการปฏิบัติของ
เศรษฐกิจพอเพียงและทฤษฎีใหม่

6 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

ขั้นที่ 1: ครัวเรือนพึ่งตนเอง

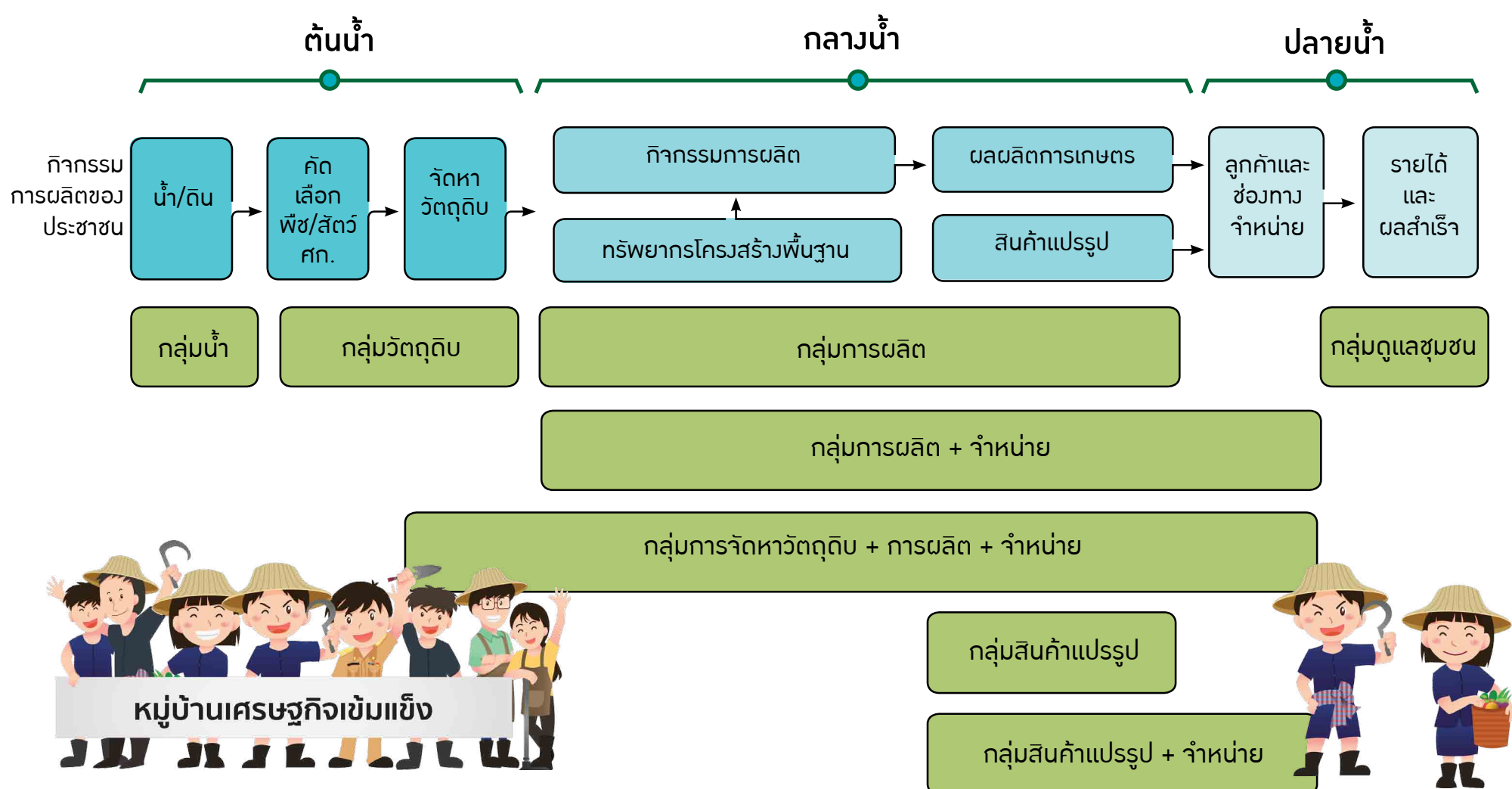

7 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

ชุมชนรวมกลุ่มพึ่งตนได้

8 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

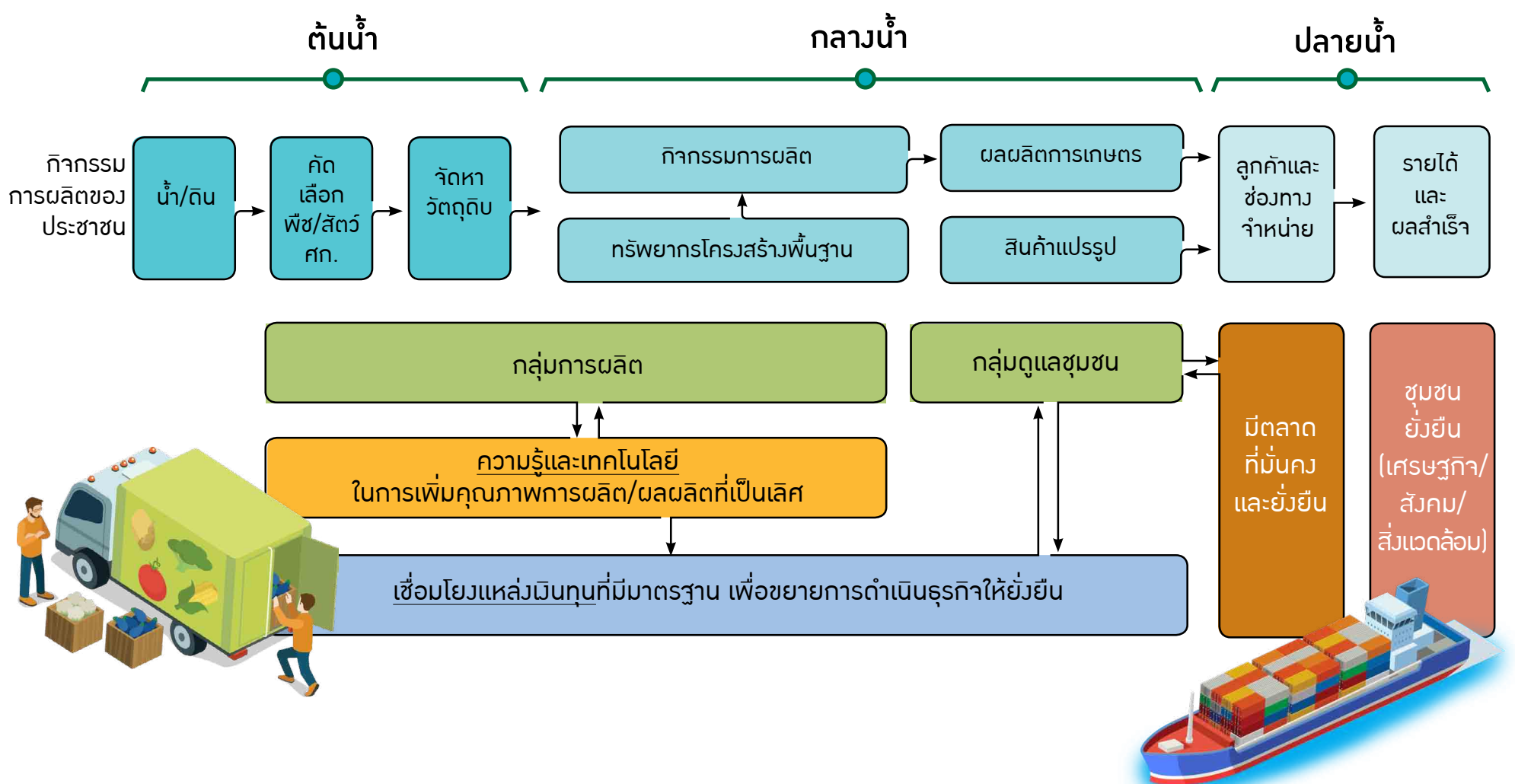

9 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

3. ออกสู่ภายนอกเพื่อเชื่อมโยง แหล่งทุน องค์กรความรู้ และเทคโนโลยี

10 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

11 จุดเด่นของมูลนิธิปิดทองฯ เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่ตามแนวพระราชดำริ

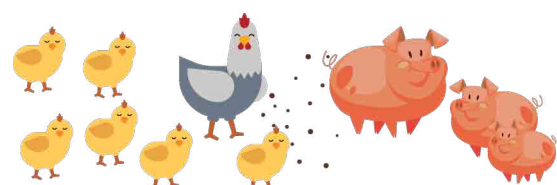
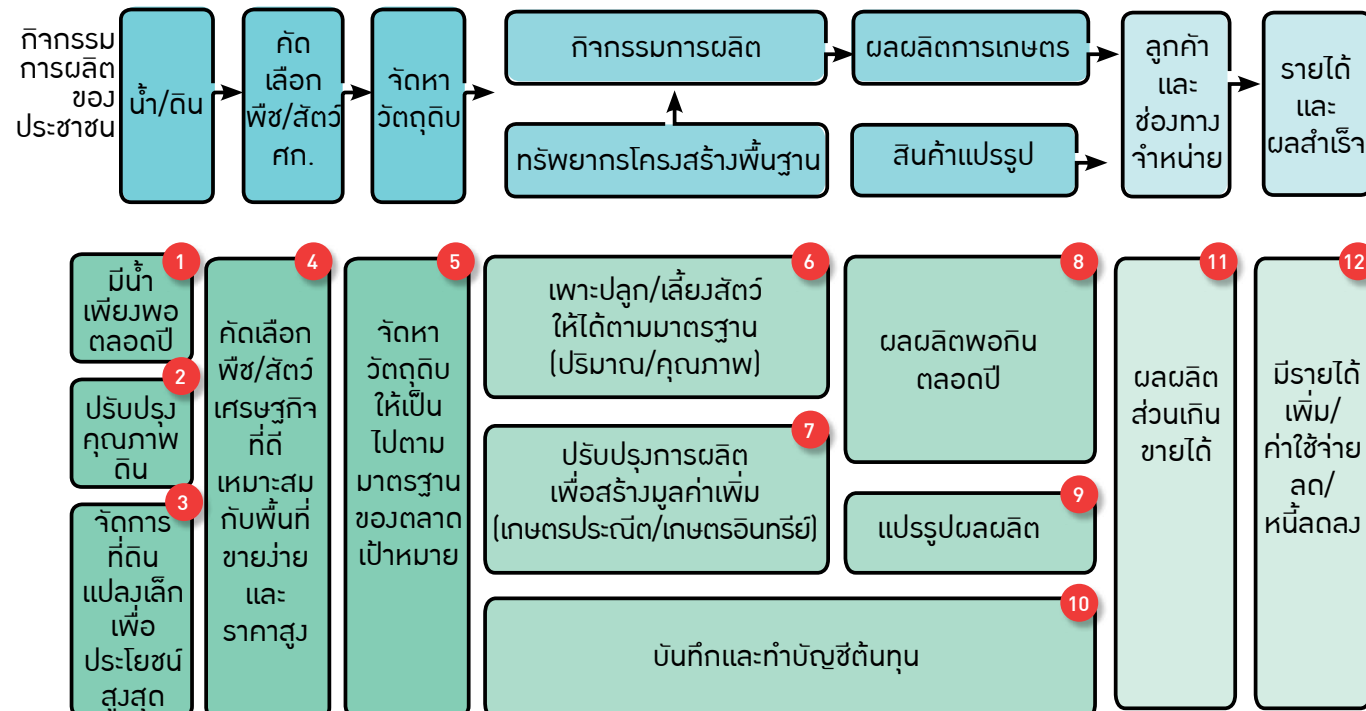
ขั้นที่ 1 ครัวเรือนพึ่งตนเอง

ต้นน้ำ

กลางน้ำ

ปลายน้ำ

1. มีน้ำเพียงพอตลอดปี

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
1.1 การฟื้นฟูแหล่งน้ำ	1.1.1 การดูแลรักษาแหล่งน้ำ และ/หรือป่าไม้ โดยชุมชน เพื่อการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน โดยการสร้างฝายต้นน้ำ หรือฝายชะลอน้ำ หรือฝายอนุรักษ์ หรือฝายเก็บกักน้ำ ช่วยกักเก็บน้ำไว้ในดินและพื้นที่ตอนบน เพื่อให้ความชุ่มชื้น รักษาความชุ่มชื้น หรือหมุนส่งน้ำไปใช้ยังพื้นที่ทำการเกษตร 1.1.2 การเพิ่มประสิทธิภาพแหล่งน้ำ เป็นการจัดการเพื่อให้สามารถใช้แหล่งน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การสร้างอ่างพวงเพื่อทำน้ำที่เก็บกักน้ำที่ไหลจากพื้นที่มาเก็บกัก และต่อเชื่อมกันเป็นระบบ เพื่อให้สามารถใช้ได้จากที่ระบายลงสระได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าอ่างเก็บน้ำเดี่ยว
1.2 การพัฒนาแหล่งน้ำ	1.2.1 การพัฒนาแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้เต็มประสิทธิภาพ หรือรับปริมาณน้ำได้เพิ่มมากขึ้น เช่น การปรับปรุงสภาพลำน้ำ การขุดสระ การขุดลอกดินในหนองและบึงธรรมชาติ เพื่อเพิ่มปริมาณเก็บกักน้ำ เป็นต้น 1.2.2 การพัฒนาหรือปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการจัดการเพื่อให้แหล่งน้ำมีปริมาณเพิ่มขึ้นเพื่อใช้สนับสนุนการผลิต เช่น การ

“...สำหรับต้นน้ำ ไม้ที่ขึ้นอยู่บริเวณสองข้างลำห้วย จำเป็นต้องรักษาไว้ให้ดี เพราะจะช่วยเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ ส่วนตามร่องน้ำและบริเวณที่น้ำซับ ก็ควรสร้างฝายขนาดเล็กกั้นน้ำไว้ในลักษณะฝายชุ่มชื้น แม้จะมีจำนวนน้อยก็ตาม สำหรับแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำมาก จึงสร้างฝายเพื่อผันน้ำ ลงมาไว้ในพื้นที่เพาะปลูก...”

“... ควรสร้างฝายต้นน้ำลำธารตามร่องน้ำ เพื่อช่วยชะลอกระแส น้ำ และกักเก็บน้ำ สำหรับสร้างความชุ่มชื้นให้กับบริเวณต้นน้ำ...”

พระราชดำรัส
เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม พ.ศ.๒๕๓๒
ณ ดอยอ่างขาง เชียงใหม่

“... เรื่องน้ำนี้ ก็เป็นปัจจัยหลักของมวลมนุษย์ ไม่ใช่มนุษย์เท่านั้น แม้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายทั้งสัตว์ทั้งพืช ถ้าไม่มีก็อยู่ไม่ได้ เพราะน้ำเป็นสื่อ หรือเป็นปัจจัยสำคัญ ของสิ่งมีชีวิตแม้สิ่งไม่มีชีวิตก็ต้องการน้ำเหมือนกัน มิฉะนั้นก็จะกลายเป็นอะไรไม่ทราบ เช่น ในวัตถุต่างๆ ในรูปผลึกก็ต้องมีน้ำในนั้นด้วย ถ้าไม่มีน้ำก็จะไม่เป็นผลึก กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีรูป ฉะนั้น น้ำนี้ก็เป็นสิ่งสำคัญที่กล่าวถึงข้อนี้ก็จะให้ได้ว่าทราบถึงว่า ทำไมการพัฒนาขั้นแรกหรือสิ่งแรก

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
	เสริมสันฝายเพื่อเพิ่มพื้นที่รับน้ำ หรือทำให้มีปริมาณน้ำเพิ่มมากขึ้น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในพื้นที่ เป้าหมาย ทำให้ได้ผลผลิตที่เพิ่มขึ้น หรือมีคุณภาพดีขึ้น หรือการพัฒนา ระบบน้ำจากการใช้พลังงานทดแทน ด้วยระบบไมโครกริด สามารถช่วย แก้ไขปัญหา บรรเทาความเดือดร้อน เกี่ยวกับน้ำ จนสามารถสนองความต้องการพื้นฐานของชุมชนได้
1.3 การพัฒนาระบบน้ำและระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลง	1.3.1 การพัฒนาระบบน้ำจากแหล่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตร เป็นงานที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบส่งน้ำของโครงการจากแหล่งต้นน้ำไปยังพื้นที่เกษตรกรรม (ต้นแหล่งน้ำ) ตัวอย่างเช่น การทำฝายส่งน้ำทำคลองส่งน้ำ ทำคันกันน้ำ การฟื้นฟูสถานีสูบน้ำ การวางแนวท่อเมนหรือการต่อท่อหลักเพื่อส่งน้ำจากแหล่งน้ำไปยังพื้นที่การเกษตรแต่ละพื้นที่ เพื่อให้เพียงพอต่อการเกษตรกรรม 1.3.2 การพัฒนาระบบกระจายน้ำเข้าสู่แปลงของเกษตรกร เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการกระจายน้ำเข้าสู่พื้นที่ของเกษตรกร (ปลายแหล่งน้ำ) เช่น การติดตั้งท่อแก้งปลาเข้าแปลงของเกษตรกร การทำระบบน้ำหยดและสปริงเกลอร์ การขุดบ่อจืด การจัดทำคันและคูน้ำเข้าแปลง เป็นต้น

ที่นี้ถึงก็คือโครงการชลประทาน แล้วก็โครงการสิ่งแวดล้อมทำให้น้ำดี สองอย่างนี้อื่นๆ ก็จะเป็นไปได้ถ้าหากว่าปัญหา ของน้ำนี้ เราได้สามารถที่จะแก้ไข หรืออย่างน้อยที่สุด ก็ทำให้เรามีน้ำใช้อย่างเพียงพอ ฉะนั้นการพัฒนานั้นสิ่งสำคัญก็อยู่ตรงนี้นอกจากนั้น ก็เป็นสิ่งที่ต่อเนื่อง เช่นวิชาการ ในด้านการเพาะปลูก เป็นต้น ตลอดจนถึงการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม หรือการค้า หรือการคลัง อะไร พวกนี้ก็ต่อเนื่องต่อไป...”

พระราชดำรัส วันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๓๒
พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

“...วันนี้ก็ขอพูดขออนุญาตที่จะพูด เพราะว่าอันมาหลายปีแล้ว เคยพูดมาหลายปีแล้ว ในวิธีที่จะปฏิบัติเพื่อที่จะให้มีทรัพยากรน้ำเพียงพอและเหมาะสม คำว่า “พอเพียง” หมายความว่า ให้มีพอในการบริโภคในการใช้ ทั้งในด้านการบริโภคในบ้าน ทั้งในการใช้เพื่อการเกษตรกรรม อุตสาหกรรม ต้องมีพอ ถ้าไม่มีทุกสิ่งทุกอย่างก็จะชะงักงันแล้วทุกสิ่ง ทุกอย่างที่เราภาคภูมิใจ ว่าประเทศเราก้าวหน้าเจริญก็ชะงัก ไม่มีทางที่จะมีความเจริญ ถ้าไม่มีน้ำ...”

พระราชดำรัสถึงโครงการกักเก็บน้ำป่าสัก
จ.ลพบุรี และ จ.สระบุรี
โครงการเขื่อนเก็บน้ำแม่บ้านนครนายก
จ.นครนายก
โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนัง
จังหวัดนครศรีธรรมราช
ณ ศาลาดุสิตดาลัย สวนจิตรลดา
วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๖

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
1.4 การบริหารจัดการน้ำโดยชุมชน	1.4.1 การสร้างอาสาสมัครในพื้นที่ อาสาสมัครมักเป็นผู้ที่ชาวบ้านมีความเชื่อถือ มีความเข้าใจในหลักการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวพระราชดำริ และเข้าใจวิถีชีวิตของชุมชนได้เป็นอย่างดี สามารถประสานงานและบูรณาการการบริหารจัดการน้ำเพื่อความยั่งยืนของชุมชนและระบบนิเวศในพื้นที่ได้ 1.4.2 การจัดการแหล่งน้ำโดยชุมชนมีส่วนร่วม โดยมีวิธีการบริหารจัดการในแต่ละขั้นตอนร่วมกัน เช่น การวางแผน การตั้งระเบียบ กฎเกณฑ์ และข้อตกลงร่วมกัน อาจดำเนินการในรูปแบบกลุ่ม กองทุน หรือคณะกรรมการ เพื่อให้มีการจัดการโดยชุมชนอย่างมีระบบและทั่วถึง เพื่อให้สามารถใช้น้ำได้หลายด้าน ทั้งในการเกษตร อุปโภค และบริโภค

“...ภาระในการบริหารนั้นจะประสบผล ด้วยดีย่อมต้องอาศัยความรักชาติ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสมัครสมานกลมเกลียวกัน ประกอบกับการร่วมมือของประชาชนพลเมืองทั่วไป ข้าพเจ้าจึงหวังว่าท่านทั้งหลายคงจะพยายามปฏิบัติกรณียกิจในส่วนของแต่ละท่านด้วยใจบริสุทธิ์ โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้เพื่อได้มาซึ่งความร่มเย็นเป็นสุขของประชาชนทั่วไปอันเป็นยอดปรารถนาด้วยกันทั้งสิ้น...”

พระราชดำรัสในโอกาสวันขึ้นปีใหม่
๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๑
กับประชาชนชาวไทยทั้งหลาย

2. ปรับปรุงคุณภาพดิน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
2.1 การอนุรักษ์ดิน	2.1.1 การรักษาดิน ด้วยการรักษาหน้าดินหรือการกักเก็บตะกอนเอาไว้ไม่ให้ไปทับถมลำน้ำตอนล่าง และเพื่อลดการสูญเสียดินไม่ให้ไหลไปทับถมแหล่งน้ำให้ตื้นเขิน หรือตะกอนหินดินลงไปทับถมพื้นที่เกษตรกรรม เช่น การสร้างฝายชะลอน้ำ หรือฝายต้นน้ำหรือฝายอนุรักษ์ (Check dam) 2.1.2 การปลูกพืชเพื่ออนุรักษ์ดิน เป็นการอนุรักษ์ดินด้วยการปลูกพืชตัวอย่างเช่น การปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ลดการสูญเสียหน้าดินที่อุดมสมบูรณ์ ช่วยกักเก็บตะกอนดิน ลดการสูญเสียธาตุอาหารของพืช ดูดซับสารเคมีต่างๆ และสารพิษต่างๆ ไว้ในรากและลำต้นได้นาน จนสารเคมีนั้นสลายตัว และไม่เป็นอันตรายต่อต้นข้างล่าง ต้นแฝกก็จะสลายตัวเป็นปุ๋ยสำหรับพืชต่อไป

...ควรพิจารณาสร้างฝายเก็บกักน้ำตามลำน้ำสาขาของห้วยฮ่องไคร้ โดยสร้างเป็นฝายแบบง่ายๆ เช่น ฝายหินทิ้งคลุมด้วยตาข่าย และฝายแบบชาวบ้าน โดยดำเนินการก่อสร้างเป็นช่วงๆ ทั้งในเขตพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำชลประทาน และพื้นที่พัฒนาป่าไม้ด้วยน้ำฝน เพื่อสนับสนุนการพัฒนาป่าไม้ให้ได้ผลอย่างสมบูรณ์ต่อไป ควรเร่งการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2527 บางส่วน และภายในปีต่อไป ไปตามความเหมาะสม...

พระราชดำรัส
เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๗
ณ โครงการศูนย์ศึกษาการพัฒนา
ห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

"...การอนุรักษ์ดินต้องดำเนินควบคู่ไปกับการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ การอนุรักษ์ดินด้วยหญ้าแฝกต้องทำให้กว้างขวางเพื่อป้องกันและรักษาหน้าดินไม่ให้สูญหายขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์พิจารณาดำเนินการในบริเวณที่จะฟื้นฟูและอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสื่อมโทรมต่างๆ..."

พระราชดำริ
เมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

"... "หญ้าแฝก" ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่ยังงลึกแถมกระจายลงไปตรงๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยวดินได้มั่นคงและมีลำต้นชิดติดกันแน่นหนา ทำให้ตักตะกอนดินและรักษาหน้าดินได้ดี..."

พระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙
วันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
2.2 การปรับปรุงและบำรุงคุณภาพดิน	2.2.1 การวิเคราะห์คุณสมบัติและคุณภาพดินในพื้นที่ เพื่อทราบคุณสมบัติและคุณภาพดิน เพื่อให้สามารถปรับปรุงและบำรุงคุณภาพดินให้ดีขึ้นอย่างถาวร/ต่อเนื่อง ด้วยปุ๋ยพืชสด หรือปุ๋ยที่มีคุณภาพและเหมาะสม 2.2.2 การส่งเสริมการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อบำรุงดิน เป็นการปลูกพืชเพื่อปรับปรุงดิน รวมถึงการปรับเปลี่ยนการทำเกษตรเชิงเดี่ยวไปเป็นการปลูกพืชหมุนเวียน หรือเกษตรแบบผสมผสาน เช่น การปลูกข้าว ข้าวโพด ถั่ว ปอเทืองหมุนเวียนสลับกันในพื้นที่หรือการปลูกปอเทืองปลูกถั่วเขียว เพื่อใช้เป็นปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยพืชสดในการปรับปรุงดิน (ปลูกปอเทืองปรับปรุงดิน ตามแนวพระราชดำริ) 2.2.3 การใส่ปุ๋ยเพื่อบำรุงดิน เป็นการปรับปรุงหรือบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ได้แก่ ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด เป็นต้น เพื่อให้ดินมีแร่ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืช หรือมีความเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช

"....การจัดเตรียมดินสำหรับเพาะปลูกตามพื้นที่ลาดชัน จะต้องเก็บรักษาผิวดินเดิมซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์สูงไว้ และต้องปลูกหญ้าหรือพืชอื่นยึดผิวดินไว้ไม่ให้ถูกฝนหรือกระแสน้ำชะล้างได้ เพราะหากผิวดินถูกชะล้างทำลายเสียแล้วก็จะทำการเพาะปลูกไม่ได้ผล เนื่องจากดินจะจืดและเสื่อมคุณภาพ...."

พระราชดำรัสที่บ้านผาปูนจอม
ตำบลกิดช้าง อำเภอมะแตง
เมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๐

".....ราษฎรน่าจะหมุนเวียนการปลูกพืชประเภทถั่วสลับกับการปลูกข้าวเพื่อการบำรุงดินและการใช้ที่ดินสำหรับการนำมาหาเลี้ยงชีพให้เป็นประโยชน์ตลอดปี....."

พระราชดำรัส
เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๑
ณ ตำบลนาใน อำเภอพรหมานคม
จังหวัดสกลนคร

3. จัดการที่ดินแปลงเล็กเพื่อประโยชน์สูงสุด

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
3.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน	3.1.1 การจัดสรรการใช้ที่ดินขนาดเล็กอย่างเหมาะสม เป็นการจัดการการใช้ที่ดินที่มีขนาดเล็ก หรือขนาดเล็กไม่มาก เพื่อให้เกษตรกรที่มีที่ดินไม่มาก สามารถใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเต็มประสิทธิภาพ หรือตามความต้องการ 3.1.2 การจัดสรร และแบ่งสัดส่วนที่ดินเพื่อการใช้ประโยชน์สูงสุด เป็นการจัดการการใช้ที่ดิน ตามแนวทางเกษตรทฤษฎีใหม่ (สัดส่วน 30:30:30:10) สำหรับปลูกข้าว สวนไม้ผล ขุดสระ และที่อยู่อาศัย

“...วิธีการแก้ไขก็คือ ต้องเก็บน้ำฝนที่ตกลงมา ก็เกิดความคิดว่าอยากทดลองดูสัก 10 ไร่ ในที่อย่างนั้น 3 ไร่ จะเป็นบ่อน้ำ คือเก็บน้ำฝนแล้ว ถ้าจะต้องบุด้วยพลาสติก ก็บุด้วยพลาสติก ทดลองดูแล้วอีก 6 ไร่ ทำเป็นที่นา ส่วนไร่ที่เหลือก็เป็นบริการ หมายถึง ทางเดิน หรือ กระจับปี่หรืออะไรก็แล้วแต่ หมายความว่า น้ำ 30% ที่ทำนา 60% ก็เชื่อว่าถ้าเก็บน้ำไว้ได้จากเดิมที่เก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 1-2 ถัง ถ้ามีน้ำเล็กน้อยอย่างนั้น ก็ควรจะเก็บเกี่ยวข้าวได้ไร่ละประมาณ 10-20 ถัง หรือมากกว่า...”

“...นอกจากมีสระน้ำในไร่นาของตัวเองแล้ว จะต้องมีย่างเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่ง เพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชน ซื้อที่ดินด้วยราคาที่เป็นธรรม ไม่ใช่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ ฉะนั้นในบริเวณนั้นจะเกิดเป็นบริเวณที่พัฒนาแบบใหม่ ถึงเรียกว่า ทฤษฎีใหม่...”

พระราชดำรัส ถึงวิธีการแก้ไข
เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรบ้านกุดตอแก่น
ในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรดาพระราชวังดุสิต
วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๕

4. คัดเลือกพืช/สัตว์เศรษฐกิจที่ตีเหมาะสมกับพื้นที่ ขยายง่าย และราคาสูง

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
4.1 การคัดเลือกพืช/สัตว์	4.1.1 คัดเลือกพืชเศรษฐกิจ เป็นขั้นตอนการคัดเลือกพืชเศรษฐกิจ ที่ให้ผลผลิตดี มีคุณค่าสูง หรือเป็นพืชปลอดภัยที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตที่ได้สามารถขายได้ง่าย และมีราคาสูง เช่น การคัดเลือกพันธุ์ข้าวกล้าลิ้มผั่ว ซึ่งเป็นข้าวที่ตลาดมีความต้องการ และมีราคาดี 4.1.2 คัดเลือกสัตว์เศรษฐกิจ เป็นขั้นตอนการคัดเลือกสัตว์ที่เป็นสัตว์พันธุ์ดี มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตสามารถขายง่าย และมีราคาสูง เช่น การเลี้ยงจิ้งหรีด ซึ่งเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ตลาดมีความต้องการ กำลังเป็นที่นิยมอย่างกว้างขวาง เลี้ยงง่าย และมีราคาดี

“...ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาการทดลอง และทำนามาบ้าง และทราบดีว่าการทำนา นั้นมี ความยากลำบากอยู่ไม่น้อย จำเป็น จะต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดี และต้องใช้วิชาการต่าง ๆ ด้วยจึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่งที่นา นั้น เมื่อสิ้นฤดูทำนา แล้วควรปลูกพืชอื่น ๆ บ้างเพราะ จะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่ใช่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยจากพืช ทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้น เหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่
ผู้นำกลุ่มชาวนา เมื่อ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๘

“...การเลี้ยงไก่บนบ่อปลา การปลูกพืชผสมผสานระหว่างพืชสวน พืชไร่ ซึ่งมีไม้ผลเป็นหลัก การเพาะเห็ด การเลี้ยงผึ้ง การปลูกพืชสมุนไพรการปลูกไม้ตัดดอก บ่อแก๊สชีวภาพการทำสวนเกษตรนั้น ดีแล้ว นับว่าถูกต้องกับวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเฉพาะการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ จะให้นักวิชาการและประชาชนเข้ามาศึกษาดูงาน และขยายผลต่อไป...”

พระราชดำรัสในการเสด็จฯ
เปิดงานวันเกษตรแห่งชาติ
เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๘

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
4.2 วางแผนปลูกพืช/เลี้ยงสัตว์	4.2.1 วางแผนปลูกพืชเศรษฐกิจ เป็นขั้นตอนการวางแผนปลูกพืชหรือพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตมีราคาดี ขายคล่องสามารถขายได้ตลอดปี 4.2.2 วางแผนเลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจ เป็นขั้นตอนการวางแผนเลี้ยงสัตว์ที่เป็นสัตว์เศรษฐกิจพันธุ์ดี เป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ ผลผลิตราคาดีและขายคล่อง

"... โดยที่สภาพของภูมิประเทศ และโครงสร้างของความเป็นอยู่ที่มีอยู่ตามประเพณีแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกันบ้าง ความสำคัญก็มีที่ต้องนำความรู้วิชาการต่างๆ นั้นมาดัดแปลงให้เหมาะสมกับสถานที่ที่อยู่ แต่ละคนได้อยู่ในที่ของตนมาแต่ปู่ย่าตายายก็รู้จักที่ของตัวดี เมื่อประชุมกันจากที่ต่างๆ ก็ สามารถที่จะมาเปรียบเทียบแลกเปลี่ยนความคิดและเล่าให้ฟัง ว่าที่ของตัวมีอย่างนั้นๆ และแก้ปัญหาหาแต่โบราณอย่างไร ก็อาจจะเกิดความรู้ หรือความคิดพิเศษขึ้นมาใหม่ เพื่อที่จะดัดแปลงความรู้ที่ได้มาตามประเพณีเพื่อให้มีความสามารถมีประสิทธิภาพสูงขึ้น อันนี้ถึงมีประโยชน์ แต่ต้องไม่ลืมว่าทุกสิ่งทุกอย่างจะต้องปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพในท้องถิ่น..."

พระราชดำรัสพระราชทาน
แก่สมาชิกสหกรณ์
เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

"...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูกในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือ เมื่อทำผลผลิตแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลผลิตนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเอง และทั้งในด้านการได้เงิน ค่าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคน ทั้งสามส่วนนี้จึงสัมพันธ์กันสำหรับทุกคน..."

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่
คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร
ระดับชาติ
เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

5. จัดหาวัตถุดิบให้เป็นไปตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
5.1 จัดหาวัตถุดิบ	5.1.1 จัดหาวัตถุดิบเป็นไปตามมาตรฐานของตลาด เป็นการจัดหาวัตถุดิบให้เป็นไปตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เพื่อสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่มีคุณภาพ ช่วยในการควบคุมต้นทุน เช่น เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย วัสดุเพาะ วัสดุในการผลิต เป็นต้น ซึ่งบางครั้งอาจเป็นในรูปแบบการให้ยืมและคืน เพื่อลดการกู้ยืมไปซื้อปัจจัยการผลิตภายนอก ช่วยให้ลดต้นทุนการผลิตได้

"...บริเวณนี้กำแพงน่าจะปลูกได้เหมาะสม ขอให้ช่วยกันแนะนำชาวเขา ให้มีการปลูกกาแฟที่ถูกต้องและมีการจัดการที่ดีเพราะรู้สึกว่าชาวเขาจะปลูกอยู่ไม่เป็นระเบียบ และพันธุ์กาแฟที่จะส่งเสริมให้ชาวเขาปลูก ควรจะเป็นพันธุ์กาแฟที่แตกต่างจากภาคใต้..."

พระราชดำรัส เสด็จพระราชดำเนิน
ตรวจเยี่ยมราษฎรที่หมู่บ้านมุเซอส์มปอย
อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๗

"...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูกในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือเมื่อทำผลผลิตแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลผลิตนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเอง และทั้งในด้านการได้เงิน ค่าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคน ทั้งสามส่วนนี้จึงสัมพันธ์กันสำหรับทุกคน..."

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่
คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร
ระดับชาติ
เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

6. เพาะปลูก/เลี้ยงสัตว์ ให้ได้ตามมาตรฐาน (ปริมาณ/คุณภาพ)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
6.1 การส่งเสริมการผลิต (พืช/สัตว์)	6.1.1 การเพาะปลูกและดูแลพืช เป็นการเพาะปลูก และดูแลพืชในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เช่น การเพาะปลูกข้าว ให้เป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ซึ่งช่วยป้องกันและลดความเสี่ยงของอันตรายที่เกิดขึ้นระหว่างการปลูก การเก็บเกี่ยวผลผลิต และการจัดการหลังเก็บเกี่ยว เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพความปลอดภัย และเหมาะสมต่อการบริโภค 6.1.2 การเลี้ยงสัตว์ เน้นการเลี้ยงสัตว์ และดูแลสัตว์ในแต่ละขั้นตอนอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย อย่างเป็นระบบตามหลักวิชา หรือตามมาตรฐานของตลาดเป้าหมาย เช่น การเลี้ยงโคขุนให้ได้ตามมาตรฐานตามความต้องการของตลาด

"...ความสะอาดจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือการสุขกิจพอเพียง สำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอน ถ้าไม่เร็ว เข้าไป ก็ไม่พอเพียง ต้องให้รู้จักก้าวหน้า โดยไม่ทำให้คนเดือดร้อน อันนี้เศรษฐกิจพอเพียงคงได้ศึกษามานานแล้ว เราพูดมาแล้ว 10 ปีต้องปฏิบัติด้วย..."

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๖

"...การพัฒนาประเทศให้เกิดความเจริญ ความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ได้แก่ การกลั่นกรองและสัตว์บาล อย่างน้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..."

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

"...ศูนย์ศึกษาการพัฒนานั้น แม้จะมีการปลูกข้าวก็อาจจะมีปลูกข้าวในลักษณะต่างกัน หรือว่าในภูมิภาคอย่างนี้ เราจะปลูกอย่างไร อาจจะไม่ถูกหลักวิชาก็ได้ แต่ว่าชาวบ้านเขาทำอย่างนั้น เราก็ทดลองบ้างหรือว่าถ้าปลูกข้าวไม่เกิดประโยชน์ก็ลองแก้ไขโดยใช้วิธีอื่นด้านชลประทานก็ได้ หรือด้านพัฒนาที่ดิน หรือด้านวิชาการเกษตรนำมาประยุกต์เพื่อที่จะให้ได้ผลมากขึ้น รวมทั้งตอนปลูกข้าวแล้วทำอย่างไร เก็บรักษาอย่างไร สืบอย่างไรหรือขายอย่างไร ก็หมายความว่า ให้สามารถที่จะแก้ปัญหาทั้งทางต้นและทางปลาย แต่การแก้ปัญหาอันนี้อาจจะมีคนว่า ไม่ถูกหลักวิชาก็ได้ไม่เป็นไร โดยมากเราพยายามที่จะทำอย่างไรที่ง่ายแล้ว ในที่สุดถ้าทำง่าย แล้วได้ผลก็จะเป็นหลักวิชาโดยอัตโนมัติ..."

พระราชดำรัสที่พระราชทาน แก่คณะกรรมการ กปร. และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ณ พระตำหนัก สวนจิตรลดาโรฐาน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
6.2 การให้ความรู้เรื่องมาตรฐาน	6.2.1 การให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตที่ได้มาตรฐาน เป็นการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับการผลิตเพื่อให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน หรือตรงตามหลักวิชาการ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การอบรม สัมมนา ดูงาน ตลอดจนการให้ความรู้ที่เกี่ยวกับมาตรฐานหรือหลักวิชาการที่เหมาะสม 6.2.2 การส่งเสริมให้ได้รับมาตรฐาน เป็นการส่งเสริมให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีคุณสมบัติตรงตามมาตรฐาน และได้รับการรับรองมาตรฐาน หรือมีการรับรองมาตรฐานผลผลิต เช่น การส่งเสริมให้เกษตรกร ได้รับมาตรฐานการผลิต (GAP) เป็นต้น
6.3 การวางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด	6.3.1 วางแผนการผลิตตามความต้องการของตลาด เป็นการวางแผนการผลิตให้เป็นไปตามความต้องการของตลาด รวมถึงการวางแผนการจัดการปัจจัยการผลิตต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องกับปัจจัยการผลิตที่มีอย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ สามารถลดต้นทุนการผลิต และช่วยให้ได้ผลผลิตที่มีราคาดี ขายคล่อง และขายได้ตลอดปี

"...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญ ความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกลั่นกรองและสัตว์บาล อย่างน้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย..."

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

"...ไม่จำเป็นต้องส่งเสริมผลผลิตให้ได้ปริมาณสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสิ้นเปลืองค่าเสียหาย และทำลายคุณภาพดิน แต่ควรศึกษาสภาวะการตลาด การเกษตร ตลอดจนการควบคุมราคาสินค้าไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน..."

พระบรมราโชวาท ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
6.4 การควบคุมการผลิต	6.4.1 การควบคุมการผลิต เป็นการเฝ้าติดตามผลการผลิต หรือควบคุมให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ตามต้นทุนที่มี หรือตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งสามารถช่วยลดต้นทุนการผลิต หรือลดเวลาลงได้ 6.4.2 ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าที่สุด โดยการใช้ทรัพยากรเท่าที่มีความจำเป็น ใช้น้อยที่สุด หรือการบูรณซ่อมแซมให้ใช้งานได้ การใช้สิ่งอื่นทดแทน รวมถึงการนำกลับมาใช้ซ้ำอีก เป็นต้น

“...โครงการพัฒนาต่างๆ ตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุง ดัดแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว คือทรัพยากรธรรมชาติ ให้เกิดผลเป็นประโยชน์แก่ประเทศและประชาชนส่วนรวมให้ได้มากที่สุด ในทางปฏิบัติ นั้น นอกจากจะได้ผลส่วนใหญ่ หรือส่วนรวมตามจุดประสงค์แล้ว บางทีก็อาจทำให้มีการเสียหายในบางส่วนได้บ้าง เพื่อจะให้โครงการมีผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย จำเป็นต้องพิจารณา จัดตั้งโดยรอบคอบและละเอียดถี่ถ้วน ให้ทราบว่าผลที่เกิดจากโครงการนั้นจะมีขอบเขต ต่อเนื่องไปเพียงใด และมีผลเสียประการใดที่ จุดใดบ้าง จะได้สามารถวางแผนให้สอดคล้อง ต้องกันทุกส่วนทุกชั้น เพื่อแก้ไขในส่วนที่จะเสียหายให้กลับเป็นดีให้โครงการได้ประโยชน์มากที่สุด...”

พระราชดำรัสพระราชทานปริญญาบัตร แก่ผู้สำเร็จการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

“...ในเรื่องวิชาการก็เช่นเดียวกัน สมัยนี้ เขาใช้เครื่องมือ ทู่นแรง เขาใช้ปุ๋ย เขาใช้ วิชาการแต่ว่าวิชาการเหล่านั้นมันก็ แพง ฉะนั้น ถ้าพยายามที่จะปฏิบัติให้อยู่ใน ขอบเขตของกำลัง ให้เสียก่อนแล้วก็ ค่อยเสริมสร้างขึ้นมาให้ค่อยๆ มีวิชาการ มากขึ้นก็จะมั่นคง...”

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร ระดับชาติ
เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

“....ทุกวันนี้ ประเทศไทยยังมีทรัพยากร พร้อมมูล ทั้งทรัพยากรธรรมชาติและ ทรัพยากรบุคคล ซึ่งเราสามารถนำมาใช้ เสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ และเสถียร ภาพอันถาวรของบ้านเมืองได้เป็นอย่างดี ข้อสำคัญ เราต้องรู้จักใช้ทรัพยากรนั้นอย่าง ฉลาดคือไม่นำมาทุ่มเทใช้ให้เปลืองไปโดย ไร้ประโยชน์ หรือได้ประโยชน์ ไม่คุ้มค่า หากแต่การระมัดระวังใช้ด้วยความ ประหยัดรอบคอบ ประกอบด้วยความคิด พิจารณาตามหลักวิชา เหตุผล และความ ถูกต้องเหมาะสม โดยมุ่งถึงประโยชน์ แท้จริงที่จะเกิดแก่ประเทศชาติ ทั้งใน ปัจจุบันและอนาคตอันยืนยาว....”

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการเสด็จออกมหาสมาคมในงานพระราชพิธีเฉลิม พระชนมพรรษา
เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๒๙

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
6.5 การส่งเสริมความรู้เพื่อการผลิต	6.5.1 ส่งเสริมความรู้เพื่อการเพิ่มผลผลิต เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการเพิ่มผลผลิตได้ ซึ่ง สามารถทำได้โดยการอบรม สัมมนา ปฏิบัติการ หรือดูงาน ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์ศึกษา เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้เพื่อการเพิ่มผลผลิต เช่น การให้ความรู้ในการใช้สารชีวภัณฑ์ การให้ความรู้ในการผลิตข้าวอย่างเหมาะสม เป็นต้น

“...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษา และทดลองงาน พัฒนา การเกษตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็น ตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อ ดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูป เป็นสินค้าอุตสาหกรรม...”

พระราชดำรัสไว้ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

“...การทำเกษตรกรรมนั้นจะต้องมีวิชาการ วิชาการแผนใหม่ สมัยใหม่ที่ก้าวหน้า เช่น ใช้ปุ๋ย วิธีใช้ปุ๋ยวิธีใช้เครื่องกลต่างๆ อันนี้ ทุกคนก็ปรารถนาที่จะก้าวหน้าเป็นคนสมัย ใหม่เป็นคนที่ใช้วิทยาการแผนใหม่ คือ หมายความว่าอะไร เครื่องจักรเครื่องกล ทุกสิ่งทุกอย่างที่ได้ค้นคว้ามาก็ได้ใช้ ในข้อ นี้จะต้อง คิดดีๆ บางคนมุ่งที่จะสมัยใหม่ มุ่งจะเป็นคนก้าวหน้า ใช้วิชาการ ใช้วิทยาการ ใช้ที่เรียกว่าเทคโนโลยีคำนี้ก็ควรจะเข้าใจ เทคโนโลยี ก็หมายถึงเครื่องกลต่างๆ ที่เขา ค้นคว้ามา เขาเอามาขายเราในราคาแพง แล้วก็เวลาปฏิบัติต้องมีความรู้ข้างกลมี ความรู้ใน ทางวิชาการมากขึ้น ข้อนี้เป็นข้อดี เหมือนกันที่จะก้าวหน้า แต่หมายความว่า ทุกคนสมาชิกทุกคนจะต้องเรียนรู้วิชาการ ให้ใช้วิทยาการต่างๆ เหล่านี้ให้ถูกต้อง ถ้าใช้ไม่ถูกต้องก็จะเกิดผล เสียหายได้...”

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่ คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ
เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

7. ปรับปรุงการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม (เกษตรประณีต/เกษตรอินทรีย์)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
7.1 ส่งเสริมความรู้ เพื่อการผลิต เกษตรอินทรีย์	7.1.1 ให้ความรู้ในการทำเกษตรอินทรีย์ ที่ถูกต้องในทุกขั้นตอน (ปลูกอะไร/ที่ไหน/อย่างไร/ราคาดี) รวมถึงการให้ความรู้ในการใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์ 7.2.2 การปรับเปลี่ยนการผลิตสู่เกษตรอินทรีย์ เป็นการปรับเปลี่ยนการผลิตให้เป็นการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อลดการใช้สารเคมี หันมาใช้สารชีวภัณฑ์ เพื่อทำให้ได้ผลผลิตที่ได้ตามมาตรฐาน ตรงกับความต้องการของตลาด

"...ฉะนั้นการที่จะใช้ของสมัยใหม่นี้ก็มีอันตรายเหมือนกัน ถ้าไม่ครบถ้วนใช้ปุ๋ยเคมีดินก็แข็งกระด้างไปหมด ถ้าใช้ปุ๋ยธรรมชาติ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยจากฟางข้าวจากใบไม้ ดินไม่แข็ง ดินจะซุย ทั้งหมดนี้เป็นข้อคิด..."

พระบรมราชาบาทพระราชนานแก่
คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร
ระดับชาติ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม
พ.ศ. ๒๕๑๗

8. ผลผลิตพอกินตลอดปี

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
8.1. มีปัจจัยการผลิต	8.1.1 ความพอเพียงของปัจจัยในการดำรงชีวิต หมายถึงมีปัจจัยในการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง หรือเหมาะสมกับฐานะ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค เป็นต้น 8.1.2 ความพอเพียงของปัจจัยการผลิตทางการเกษตร หมายถึง มีปัจจัยการผลิตทางการเกษตร หรือปัจจัยการผลิตอย่างพอเพียง หรือมีความเหมาะสมกับการผลิต เช่น ที่ดิน แหล่งน้ำ ทรัพยากรอื่นๆ เป็นต้น

"...ในการปฏิบัติงานเกษตรนั้น นักวิชาการเกษตรควรจะศึกษา สังเกตให้ทราบชัดว่าเกษตรกรรมย่อมเป็นไป หรือดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร และเป็นส่วนหนึ่งของวงจรธรรมชาติ ซึ่งมีการเกิดสืบเนื่องทดแทนกันอย่างพิสดาร จากปัจจัยหนึ่ง เช่น พันธุ์พืช เมื่อได้อาศัยปัจจัยอื่นๆ มีดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น เข้าปรุงแต่งทำให้เกิดการเกิดพืชผลขึ้นมา พืชผลที่ได้มานั้นเมื่อนำไปบริโภคเป็นอาหาร ทำให้ได้พลังงานมาทำงาน เมื่อนำออกจำหน่ายก็ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจขึ้น ทั้งแก่ผู้ซื้อและผู้ผลิตคือผู้ซื้อ ย่อมนำไปทำผลประโยชน์ให้ ออกเงยต่อไปได้ ผู้ผลิตก็ได้เงินทองมาจับจ่ายใช้สอยยังชีพ รวมทั้งซื้อหาปัจจัยสำหรับสนับสนุนการผลิตของตนให้เกิดผลหมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้น เห็นได้ว่า แม้เพียงงานเกษตรอย่างเดียว ยังจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับงานต่างๆ กับเหตุปัจจัยต่างๆ มากมายหลายขอบข่าย ทั้งต้องเกี่ยวกันอาศัยกันอย่างถูกต้องสมดุลอีกด้วย..."

พระบรมราชาบาทพระราชนานแก่
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕

"...การกสิกรรมและอาชีพในด้านเกษตรต่างๆ อย่างย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้าน ด้านหนึ่งก็คือหลักวิชาการการเพาะปลูก เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการช่วยให้เพิ่มหลักวิชาเหล่านั้น และเมื่อได้ปฏิบัติแล้วได้ผลผลิตแล้วก็ต้องสามารถคัดแปลงและขายจำหน่ายผลผลิตที่ตนได้ทำ ฉะนั้นทุกอย่างต้องสอดคล้องกัน ความขยันหมั่นเพียรในการผลิต ความรู้ในวิชาการผลิต และความรู้ในการเป็นอยู่ ทั้งความรู้ในด้านจำหน่าย ล้วนเป็นความรู้ที่จะต้องประสานกันหมด..."

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการ
สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์
ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ
โครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา วันที่ ๔
พฤษภาคม ๒๕๓๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
8.2 มีความรู้	8.2.1 ส่งเสริมให้มีการศึกษาหาความรู้ และเพิ่มพูนประสบการณ์ให้ตนเอง เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมให้มีการศึกษาหาความรู้ หรือเพิ่มพูนประสบการณ์ มีการพัฒนาด้านความรู้และทักษะที่สามารถนำไปต่อยอดหรือสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ 8.2.2 การนำความรู้มาทำให้เห็นผลจริง เป็นการนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ หรือได้รับมาประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพ และสามารถทำได้ผลจริง เช่น การนำความรู้ที่ได้รับการอบรม มาใช้ในการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ การทำเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น
8.3 มีผลิตภัณฑ์พอเพียง	8.3.1 ผลผลิตทางการเกษตรมีเพียงพอ หมายถึงมีผลผลิตที่เกิดจากกิจกรรมทางการเกษตรเพื่อใช้เอง ในครัวเรือนอย่างพอเพียง รวมถึงอาจมีผลผลิตบางส่วนเหลือพอขายและนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนสำหรับเรื่องที่เป็นด้วย เช่น การปลูกข้าวเพื่อบริโภค เหลือจึงจำหน่าย เป็นต้น 8.3.2 ปลูกพืชเศรษฐกิจ ผลผลิตเหลือจำหน่าย เป็นการปลูกพืชเศรษฐกิจ โดยมุ่งที่จะจำหน่ายผลผลิตเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าที่นำผลผลิตมาใช้ในครัวเรือน เป็นการเน้นการปลูกในเชิงพาณิชย์ เพื่อนำผลผลิตมาจำหน่าย เช่น การปลูกผักที่ตลาดต้องการและให้ราคาดี เน้นการจำหน่ายมากกว่าการบริโภคเอง

“...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญ ความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกสิกรรมและสัตวบาล อย่างน้อยที่สุดก็จะต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วยทุกคน ซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย...”

“...เมืองไทยนี้ต้องพึ่งเกษตรกรเป็นสำคัญ เพราะว่าเกษตรกรเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และต้องยึดอาชีพนี้มา และไม่ใช่ว่าเพราะเหตุนี้เท่านั้นเอง แต่ว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะอยู่ได้ก็เพราะว่ามีกสิกรรมการประกอบอาชีพในด้านผลผลิตที่ได้จากธรรมชาติ ทั้งในด้านที่จะเป็นการปลูกข้าว ปลูกพืชไร่ ปลูกผลไม้ หรือทำมาหากินในด้านปศุสัตว์หรือประมง...”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการ สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๓๐

“...ในด้านอาชีพของเกษตรกรต้องมีการเพาะปลูก ในข้อที่ ๒ นี้ การเพาะปลูกหรือการทำมาหากินนี้ก็ต้องอาศัยหลักวิชา หลักวิชาตั้งแต่พืชพันธุ์ ใดที่สมควร วิธีการใช้ปุ๋ยใช้เครื่องทุ่นแรง คือ วิชาการนั่นเอง ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งของชีวิต ส่วนอีกอันหนึ่งก็คือ เมื่อทำผลผลิตแล้วต้องสามารถที่จะให้ผลผลิตนั้น เป็นประโยชน์ทั้งในด้านบริโภคของตนเองและทั้งในด้านการได้ เงิน ค่าขาย เพื่อที่จะได้เงินมาบำรุงชีวิตของคนทั้งสามส่วนนี้จึง สัมพันธ์กันสำหรับทุกคน...”

พระบรมราโชวาทที่พระราชทานแก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกร ระดับชาติ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
8.4 มีความเป็นอยู่ที่ดี	8.4.1 มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น หมายถึงการประกอบอาชีพเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข หรืออยู่รอดในระดับครัวเรือน หรือมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถวัดได้จากการมีรายได้เพิ่ม ค่าใช้จ่ายลด และหนี้ลดลง เป็นต้น

“... การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอ กินพอใช้ก่อนอื่น เป็นพื้นฐานเป็นสิ่งสำคัญ อย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพ และฐานะ เพียงพอที่จะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงขึ้นต่อไปได้แน่นอน...”

พระบรมราโชวาทพระราชทานแก่นิสิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน ความพอมีพอกิน พอใช้ ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการ และอุปกรณ์ที่ประหยัด ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร และปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะทางเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

9. แปรรูปผลผลิต

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
9.1 แปรรูปผลผลิต	9.1.1 มองหาช่องทางในการแปรรูปผลผลิต ให้กับชุมชน โดยนำผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ทดลองทำสำรวจตลาดแล้วค่อยๆ ขยายผล

“...สมัยนี้ก็ต้องมีการดัดแปลงผลผลิตที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้วในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมให้นั้นให้ขายได้ เช่น การทำให้มันนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมชาติมันโดยเฉพาะในประเทศไทยมันอย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปตลาดได้และเป็นนมที่มีคุณภาพดี....”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการ
สหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม
สหกรณ์ประมง
และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ
ณ โครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา
เมื่อวันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

10. บันทึกและทำบัญชีต้นทุน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
10.1 การบันทึกและทำบัญชีต้นทุน	10.1.1 การบันทึกและทำบัญชีต้นทุน เป็นการจดบันทึก หรือทำบัญชีที่แสดงต้นทุน เพื่อให้ทราบรายรับรายจ่าย กำไร ขาดทุน ในครัวเรือน เพื่อให้สามารถวางแผนการใช้จ่ายหรือการลงทุนที่เหมาะสมได้

“...แต่ที่พูดถึงทางเศรษฐกิจหมายความว่าทางการคำนวณดู ว่ารายได้รายจ่ายเป็นยังไง รายได้จะมาก ทุกคนก็บอกว่า เรามีผลผลิตมากๆ เราก็ขายสิ จริงสิขาย เราขายได้มากแต่ก็ต้องจ่ายมากเหมือนกัน...”

“...ฉะนั้น ทุกคนก็ต้องรู้ดีเกี่ยวกับการทำบัญชีรายจ่าย - รายรับให้ดี ก็ต้องรู้เศรษฐกิจบัญชีมากขึ้น...”

พระบรมราโชวาทพระราชทาน แก่คณะกรรมการผู้แทนสถาบันเกษตรกรระดับชาติ
เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๗

“...ในด้านหนึ่งที่ไม่เคยคิดกัน ในด้านการพัฒนา เช่น เจ้าหน้าที่บัญชี ถ้าหากว่าทำการเพาะปลูก ชาวบ้านทำการเพาะปลูกเมื่อมีผลแล้วเขาบริโภคเองส่วนหนึ่งอีกส่วนหนึ่งก็ขายเพื่อให้ได้ มีรายได้ แล้วก็เมื่อมีรายได้แล้วก็ไปซื้อของที่จำเป็นและสิ่งที่จะมาเกื้อกูลการอาชีพของตัวเอง อย่างนี้ไม่ค่อยมีการศึกษากัน เมื่อผลิตอะไรแล้วก็จำหน่ายไปก็มีรายได้ก็ต้องทำบัญชีชาวบ้านทำบัญชีบางที่ไม่ค่อยถูก...”

พระราชดำริแก่กรรมการ กปร.และคณะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2531 ณ ศาลาดุสิดาลัย

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
10.2 การตรวจสอบและควบคุมภายใน	10.2.1 การตรวจสอบและควบคุมภายใน เป็นการตรวจสอบและควบคุมภายใน โดยกรรมการที่ชุมชนเลือกหรือมีส่วนร่วม หรือเป็นบุคคลภายในที่มีหน้าที่ร่วมตรวจสอบ เพื่อให้การดำเนินการโปร่งใส น่าเชื่อถือ และตรวจสอบได้
10.3 การตรวจสอบบัญชี	10.3.1 การตรวจสอบบัญชีโดยหน่วยงานภายนอก เป็นการตรวจสอบบัญชีโดยหน่วยงานภายนอกที่มีความน่าเชื่อถือและมีความเป็นมืออาชีพ อาจเกิดจากความร่วมมือกับส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือภาคเอกชน 10.3.2 การจัดทำและประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นการประเมินผลการดำเนินโครงการ อาจจัดทำในรูปแบบรายงาน หรือแบบอื่นๆ เพื่อตรวจสอบสถานะภาพของโครงการ หรือประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้วยการเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นจริงหลังโครงการแล้วเสร็จ กับแผนงานที่วางไว้ รวมถึงการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานโครงการที่เกี่ยวข้อง

"...ให้มีคณะกรรมการควบคุมที่คัดเลือกจากราษฎรในหมู่บ้าน เป็นผู้เก็บรักษา พิจารณาจำนวนข้าวที่จะให้ยืมและรับข้าวคืนตลอดจนจัดทำบัญชีทำการของธนาคารข้าว ราษฎรที่ต้องการข้าวไปใช้บริโภคยามจำเป็นให้คงบัญชียืมข้าวไปใช้จำนวนหนึ่ง เมื่อสามารถเก็บเกี่ยวข้าวได้แล้วก็นำมาคืนธนาคารพร้อมด้วยดอกเบี้ย (ข้าว) จำนวนเล็กน้อยตามแต่ตกลงกัน ซึ่งข้าวซึ่งเป็นดอกเบี้ยดังกล่าวก็จะเก็บรวบรวมไว้ในธนาคาร และถือเป็นสมบัติของส่วนรวม...ราษฎรต้องร่วมมือกันสร้างยั้งที่แข็งแรง ทั้งนี้หากปฏิบัติตามหลักการที่วางไว้ จำนวนข้าวที่หมุนเวียนในธนาคารจะไม่มีวันหมด แต่จะค่อย ๆ เพิ่มจำนวนขึ้น และจะมีข้าวสำหรับบริโภคตลอดไปจนถึงลูกหลาน ในที่สุดธนาคารข้าวจะเป็นแหล่งที่รักษาผลประโยชน์ของราษฎรในหมู่บ้าน และเป็นแหล่งอาหารสำรองของหมู่บ้านด้วย..."

ทรงพระราชทานแนวทางดำเนินงานธนาคารข้าวแก่ราษฎรชาวเขาเผ่ากระเหรี่ยงอำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่
พ.ศ. ๒๕๑๙

"...ถ้าแต่ละคนมีความขยันหมั่นเพียร ทางราชการและผู้มีวิชาการอื่นๆ ที่ไม่ใช่ทางราชการก็จะช่วย ขึ้นแรกที่สุด จะต้องแสดงว่าตนมีความเข้มแข็ง มีความตั้งใจที่จะทำงานร่วมกันอย่างเป็นสุขเสียก่อน เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว จะมีผู้ที่มาช่วยแล้วความเดือดร้อนต่างๆ ก็จะได้บรรเทาไปไม่ให้เป็นทุกข์..."

พระราชดำรัสที่มีต่อกลุ่มชาวไร่ฝัก
ในพระบรมราชูปถัมภ์ ตำบลเขาใหญ่
อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
เมื่อวันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๓

11. ผลผลิตส่วนเกินขายได้

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
11.1 พัฒนาการผลิตให้สอดคล้องกับการตลาด	11.1.1 ส่งเสริมการผลิตที่สอดคล้องกับตลาด เป็นการส่งเสริมการผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาดเพื่อให้ได้ผลผลิตที่สามารถทั้งบริโภคได้เอง และมีผลผลิตบางส่วนขายได้ ทำให้มีรายได้เพิ่ม ค่าใช้จ่ายลดหนี้ลดลง เช่น การปลูกข้าวกำลังมีผลผลิต ซึ่งเป็นข้าวที่ตลาดต้องการและให้ราคาดี เน้นการจำหน่ายมากกว่าการบริโภคเอง

"...การกลไกกรรมและอาชีพในด้านเกษตรต่างๆ อย่างย่อมต้องอาศัยปัจจัยสำคัญหลายด้าน ด้านหนึ่งก็คือหลักวิชาของการเพาะปลูก เป็นต้น และอีกด้านหนึ่งก็เป็นการช่วยให้เพิ่มหลักวิชาเหล่านั้น และเมื่อได้ปฏิบัติแล้วได้ผลผลิตแล้วก็ต้องสามารถดัดแปลงและขายจำหน่ายผลผลิตที่ตนได้ทำ ฉะนั้นทุกอย่างต้องสอดคล้องกัน ความขยันหมั่นเพียรในการผลิต ความรู้ในวิชาการผลิตและความรู้ในการเป็นอยู่ ทั้งความรู้ในด้านจำหน่าย ล้วนเป็นความรู้ที่จะต้องประสานกันหมด..."

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสดเข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์ สวนจิตรลดา
วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๓๐

"...ไม่จำเป็นต้องส่งเสริมผลผลิตให้ได้ปริมาณสูงสุดแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเป็นการสิ้นเปลืองค่าไถ่หุ้ย และทำลายคุณภาพดิน แต่ควรศึกษาสภาวะการตลาดการเกษตรตลอดจนการควบคุมราคาผลผลิตผล ไม่ให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน..."

พระบรมราโชวาท ๔ กรกฎาคม ๒๕๔๕

12. มีรายได้เพิ่ม/ค่าใช้จ่ายลด/หนี้ลดลง

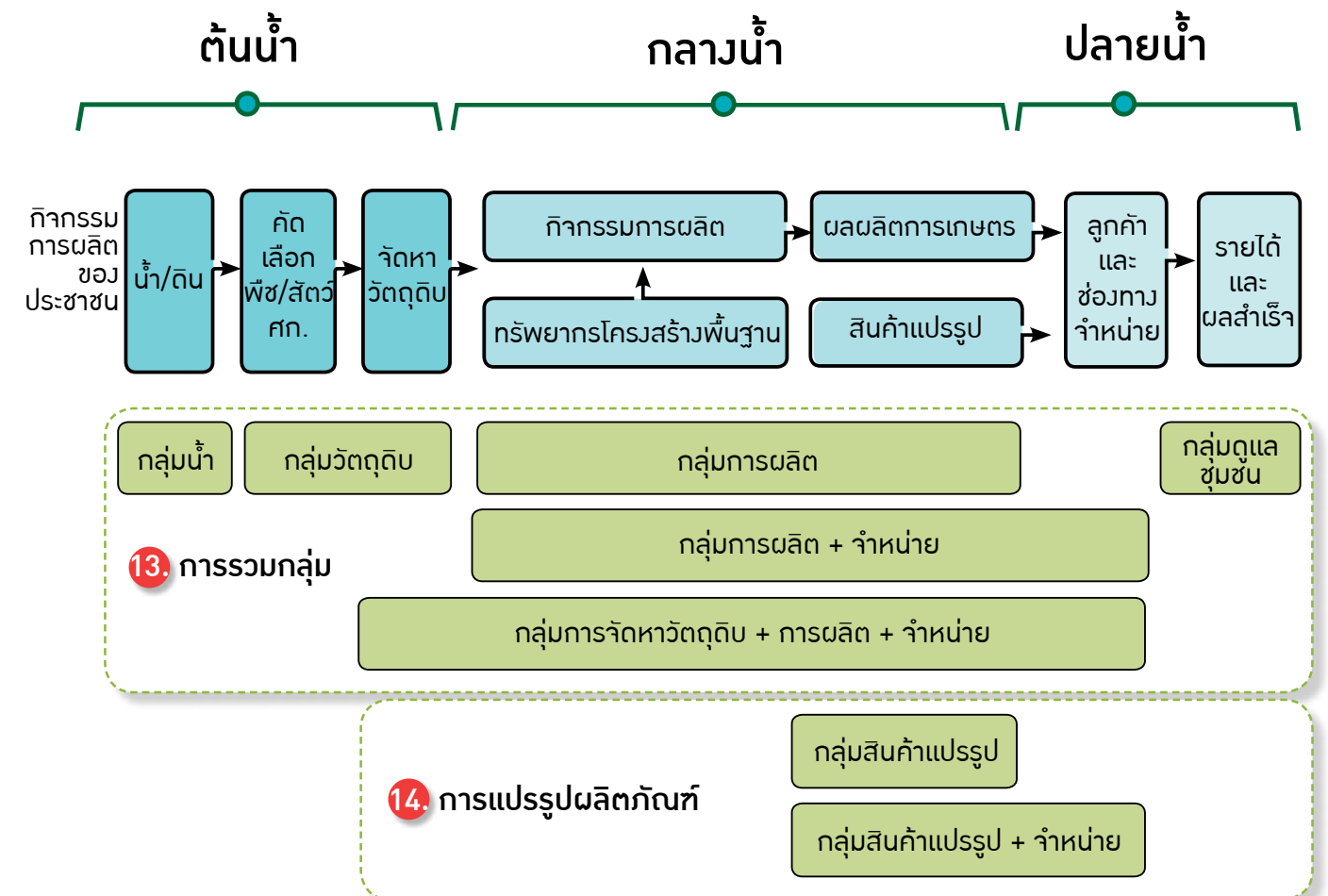
กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
12.1 สร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลัก	12.1.1 การสร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลัก เป็นการสร้างรายได้เพิ่มจากการผลิตหลักที่ทำอยู่ เช่น ปลูกพืชหลังนา เพื่อสร้างอาชีพเสริม และมีรายได้เพิ่มเติมสำหรับเกษตรกรในพื้นที่ 12.1.2 ส่งเสริมการสร้างอาชีพนอกภาคเกษตร เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้มีการสร้างอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจากอาชีพทางการเกษตร เพื่อสร้างอาชีพและรายได้พิเศษให้กับคนในพื้นที่

“...ข้าพเจ้ามีโอกาสได้ศึกษาการทดลองและทำนามาบ้าง และทราบว่าการทำงานนั้นมีความยากลำบากอยู่ไม่น้อย จำเป็นจะต้องอาศัยพันธุ์ข้าวที่ดี และต้องใช้วิชาการต่างๆ ด้วยจึงจะได้ผลเป็นล่ำเป็นสัน อีกประการหนึ่งที่นาฉันเมื่อสิ้นฤดูทำนาแล้ว ควรปลูกพืชอื่น ๆ บ้างเพราะจะเพิ่มรายได้ให้อีกไม่ใช่น้อย ทั้งจะช่วยให้ดินร่วน ช่วยเพิ่มปุ๋ยจากพืช ทำให้ลักษณะเนื้อดินดีขึ้นเหมาะสำหรับจะทำนาในฤดูต่อไป...”

พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้นำกลุ่มชาวนา เมื่อ ๑๙ มีนาคม ๒๕๐๘

ขั้นที่ 2 ชุมชนรวมกลุ่ม พึ่งตนเองได้

13. การรวมกลุ่ม

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
13.1 จัดตั้งกลุ่ม/ กองทุน	13.1.1 การจัดตั้งกลุ่ม เป็นการรวมกันของเกษตรกรที่มีวัตถุประสงค์เดียวกัน และดำเนินการร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพและช่วยเหลือส่วนรวม เช่น กลุ่มผลิตพันธุ์พืช กลุ่มวัตถุดิบ กลุ่มผลิตและจำหน่าย กลุ่มจัดหาวัตถุดิบ กลุ่มแปรรูป เป็นต้น 13.1.2 การจัดตั้งกองทุน เป็นการจัดตั้งและดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนให้สามารถดำเนินงานด้วยความเรียบร้อย เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมของสมาชิก หรือจัดสรรประโยชน์ให้แก่สมาชิกได้อย่างเหมาะสมหรือยุติธรรม มีกฎระเบียบ กติกา หรือมีการตรวจสอบที่โปร่งใส เป็นที่ยอมรับ เช่น กองทุนน่วย กองทุนเมล็ดพันธุ์ กองทุนปุ๋ย เป็นต้น
13.2 ขับเคลื่อน กองทุน	13.2.1 การดำเนินการกิจการเพื่อขับเคลื่อนกองทุน เป็นการดำเนินงานหรือกิจกรรม โดยให้ประชาชนหรือสมาชิก เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมหรือเป็นส่วนหนึ่งในการทำงาน เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ เช่น กิจกรรมขับเคลื่อนด้านการประกอบอาชีพ การผลิตสินค้าและบริการ 13.2.2 มีคณะกรรมการทำงานร่วมกัน เป็นการบริหารงานที่ชุมชนหรือสมาชิก เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทำงาน การบริหารจัดการ การวางแผน หรือการตัดสินใจ อาจเป็นในรูปแบบของคณะทำงานหรือคณะกรรมการ หรือกลุ่มสมาชิกก็ได้

“...ขอให้ทุกคนได้ระลึกถึงว่า การที่มา
รวมกลุ่ม จะเป็นกลุ่ม เกษตรกรหรือประมง
หรือชลประทาน ในรูปสหกรณ์ ในรูปกลุ่ม
ในรูปใดก็ตามนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์
แล้วก็มีจุดประสงค์ ของแต่ละคน ต้องแบ่งดู
ว่ามีส่วนอย่างไรในชีวิตของเกษตรกรหรือ
ของคนทุกคน เราต้องแบ่งเป็นสามส่วน
ส่วนหนึ่งคือความเป็นอยู่ประจำวันให้มี
อาหารกิน มีเสื้อผ้า แล้วก็ยังมีที่อยู่อาศัย
มียารักษาโรค คือ หมายความว่าปัจจัย
ที่ทุกคนต้องมี...”

พระบรมราชาวาทที่พระราชทานแก่กลุ่ม
ชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย - อิสราเอล
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

“...สหกรณ์นี้ ก็จะต้องให้เข้าใจว่าเป็น
วิธีหนึ่ง มีการร่วมกัน ทำงานเป็นกลุ่ม
เป็นก้อนเพื่อที่จะให้ได้ผลในการพัฒนา
ความเป็นอยู่ของตน และอยู่ร่วมกันก็
ทำให้มีแรงงาน คือร่วมแรงงานเพื่อการ
อาชีพให้เจริญงอกงาม...”

พระบรมราชาวาทที่พระราชทานแก่
กลุ่มชาวไร่ศูนย์พัฒนาไทย - อิสราเอล
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
13.3 ยกย่องกลุ่ม/ กองทุน สู่สากล ชุมชน/สหกรณ์	13.3.1 มีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ เป็นการจัดตั้งหรือดำเนินการในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนหรือสหกรณ์ โดยมีผลประกอบการตรวจสอบ และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการเชื่อมโยงกับแหล่งทุนภายนอกได้ 13.3.2 การวางแผนบริหารจัดการและการจัดทำโมเดลธุรกิจ เป็นการดำเนินการที่เกี่ยวกับการบริหาร การวางแผน การผลิต การจำหน่าย การจัดการทางการเงิน การจัดการคน และอื่นๆ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม โดยการสร้างโมเดลธุรกิจ ที่ทำให้สามารถเห็นภาพรวมทั้งหมดของธุรกิจ และสามารถลดจุดอ่อนในแต่ละจุดที่จะเกิดขึ้นในช่วงดำเนินธุรกิจได้อีกด้วย

“...คำว่า “สหกรณ์” แปลว่า การทำงาน
ร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก
เพราะว่าจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน
ทั้งในด้านการที่ทำด้วยร่างกาย ทั้งใน
ด้านการที่ทำด้วยสมอง และงานการที่
ทำด้วยใจ ทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม
งานที่ทำด้วยร่างกาย ถ้าแต่ละคนทำก็
เกิดผลขึ้นมาได้ เช่น การทำเพาะปลูกก็
มีผลขึ้นมา สามารถที่จะใช้ผลนั้นในด้าน
การบริโภคคือ เอาไปรับประทานหรือเอา
ไปใช้ หรือเอาไปจำหน่ายเพื่อให้มีรายได้
เลี้ยงชีพได้ ถ้าแต่ละคนทำไปโดยลำพัง
แต่ละคน งานที่ทำนั้นผลอาจจะไม่ได้เต็ม
เม็ดเต็มหน่วย ละอาจจะไม่พอเพียงในการ
เลี้ยงตัวเอง ทำให้มีความเดือดร้อน ฉะนั้น
จะต้องร่วมกันแม้ในขั้นที่ทำในครอบครัว
ก็จะต้องช่วยกันทุกคนในครอบครัวก็ช่วย
กันทำงานทำการ เพื่อที่จะเลี้ยงครอบครัว
ให้มีชีวิตอยู่ได้ แต่ว่าถ้าร่วมกันหลายๆ คน
เป็นกลุ่ม เป็นก้อนก็สามารถที่จะปฏิบัติงาน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถ มี
ผลได้มากขึ้น...”

พระราชดำรัสที่ได้พระราชทานแก่ผู้นำ
สหกรณ์ทั่ว ประเทศเมื่อครั้งเข้าเฝ้า
ทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิดาลัย
เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๒

“...ควรที่จะมีการแพร่ขยาย ให้ใช้ระบบ
สหกรณ์ขึ้นทั่วประเทศ เนื่องจากวิธีการ
สหกรณ์นั้นเอง เป็นรากฐานที่ดีของระบอบ
ประชาธิปไตย อย่างสำคัญ สอนให้คนรู้จัก
รับผิดชอบร่วมกัน ให้มีการเลือกตัวแทน
เข้าไปบริหารสหกรณ์ ตลอดจนให้รู้ถึง
คุณค่าของประโยชน์อันจะได้ร่วมกันเป็น
ส่วนรวม...”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำ
สหกรณ์ภาคการเกษตรทั่วประเทศ
ณ ศาลาดุสิดาลัย วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
13.4 กลุ่มดูแลสมาชิก	13.4.1 การดูแลความเป็นอยู่สมาชิก เป็นการดูแลความเป็นอยู่สมาชิก และ/หรือ ครอบครัว รวมถึงการแบ่งปัน เลือ้อาหาร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนท้องถิ่น ในรูปแบบที่เหมาะสมและหลากหลาย ตามสภาพพื้นที่ 13.4.2 สวัสดิการแก่สมาชิก และ/หรือครอบครัว เพื่อจัดสวัสดิการที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของกองทุนเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ด้วยการจัดสวัสดิการแก่สมาชิกโดยครอบคลุมเกือบทุกช่วงชีวิต เช่น สวัสดิการรับขวัญเด็กแรกเกิด ทุนการศึกษา จ่ายกรณีเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล บำนาญผู้สูงอายุ สวัสดิการเสียชีวิต จัดงานศพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส คนพิการ ทุนประกอบอาชีพ ภัยพิบัติ เป็นต้น

“...พระราชารัฐผู้ประกอบการเพาะปลูกและจำพวกอื่นๆ ที่มีกำลัง ทรัพย์น้อยแต่มีความต้องการอย่างเดียวกัน ควรได้รับการอุดหนุนให้ตั้งสหกรณ์ เพื่อยังให้เกิดการประหยัดทรัพย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการช่วยตนเองเป็นทางอีกทางหนึ่ง ซึ่งเผยแพร่ความจำเริญทรัพย์และจำเริญธรรมในบ้านเมืองให้ยิ่งขึ้น..”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

“...ประเทศไทยพูดโดยส่วนรวมก็เป็นประเทศที่อาศัยการเกษตร ในทุกสาขาเป็นหลัก เพื่อให้ประเทศชาติมีความมั่นคง จึงต้องมีวิธีการที่เหมาะสมสำหรับให้ผู้ที่ปฏิบัติงานเกษตรนี้สามารถที่จะผลิตได้มากที่สุด และมีความสุขความเจริญความมั่นคงมากที่สุด การใช้วิธีของสหกรณ์นี้ดีที่สุดแล้ว เพราะว่าผู้ที่ ปฏิบัติงานในด้านเกษตร ก็จะได้รับประโยชน์ทั่วถึงทุกคน...”

พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้นำสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม และสหกรณ์ประมงทั่วประเทศ เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๔

14. การแปรรูป

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
14.1 การแปรรูปผลิตภัณฑ์	14.1.1 การแปรรูปผลผลิต เป็นการแปรรูปผลผลิต รวมถึงการคิดค้นเพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อส่งเสริมการผลิต ป้องกันการล้นตลาดของผลิตผลสด ซึ่งช่วยยกระดับราคาผลิตผล ไม่ให้ตกต่ำเป็นการเพิ่มมูลค่าของผลิตผลทางการเกษตร หรือการผลิตให้ได้มาตรฐานเพื่อความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เพื่อให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปเป็นที่ยอมรับ สามารถจำหน่ายหรือขยายตลาดการค้าออกไปสู่ภายนอกชุมชนได้ 14.1.2 การพัฒนาสินค้าชุมชน หรือการสร้างแบรนด์ชุมชนเป็นการพัฒนาสินค้าเพื่อให้สินค้าสามารถสร้างแบรนด์ของตัวเองได้ มีความเป็นเฉพาะตัว สามารถแข่งขันในตลาด หรือสร้างการยอมรับในตลาดได้ ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์แบรนด์ “ภูธรา” ที่อำเภอหนองวัวซอ จังหวัดอุดรธานี

“...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม...”

พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๖

“.....หลักการของสถานที่นี้ก็คือจะต้องดูว่าผลิตผลผลิตอย่างไร ตั้งแต่ต้น เช่น ในที่นี้มีการเลี้ยงโคนม มีการปลูกข้าว และปลูกพืชอื่นๆ เป็นการทดลอง และจากนั้นมีการค้นคว้าวิจัยว่าจะดัดแปลงผลิตผลเหล่านั้นอย่างไร สำหรับให้ไปสู่ผู้บริโภค เช่น โคนมก็ให้นมซึ่งผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อที่จะเป็นนมสำหรับผู้บริโภค นมสำหรับเก็บไว้ได้นานหน่อยหรือข้าวก็มีโรงสีสำหรับสีข้าว แล้วก็ส่งไปให้แก่สมาชิก ทั้งนมก็มีสมาชิกที่รับนมเป็นประจำวันละนั้น ก็เป็นกิจการที่ครบวงจรตั้งแต่ต้น คือ การผลิตแต่ต้น และมาดัดแปลง เสร็จแล้วก็จำหน่ายและบริโภค ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับการเกษตร นี่ก็เป็นเช่นเดียวกันต้องผลิต ดัดแปลง จำหน่ายและบริโภคคือใช้ ถ้าตลอดทางเป็นไปโดยดี และแต่ละคนก็ได้ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความมีหลักวิชาที่ดี ทุกคนก็ได้ประโยชน์ ทุกคนได้รับผลดี ไม่ว่าผู้ที่ผลิต ไม่ว่าผู้ที่ดัดแปลง ไม่ว่าผู้ที่บริโภค ได้ประโยชน์ทั้งนั้น และทำให้ส่วนรวมของเรามีความมั่นคงได้.....”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

“... ทรงมีพระราชดำริเสมอว่า โรงงานนี้ จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้าน จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน จะเป็นโรงงาน แยกออกมาโดดๆ ไม่ได้ เพราะว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการเรียนรู้ ของชาวบ้านเป็นที่ฝึกนอกเหนือไปจาก อุตสาหกรรมเกษตร ระบบการทำงาน ฝึกอย่างอื่นๆ เป็นคล้ายๆ กับหน่วยงาน ซึ่งถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดเทคโนโลยี ให้ชาวบ้านด้วยครับ...”

ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๙

“....สมัยนี้ก็ต้องมีการดัดแปลง ผลิตผลที่มี เช่น ข้าวก็ต้องสีแล้วในที่นี้ ก็มันก็ต้องปรับปรุงมันให้ขายได้ เช่น การทำให้มันเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมชาติมันโดยเฉพาะ ในประเทศร้อนอย่างประเทศไทยเก็บ ไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมี วิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อ ที่จะส่งไปสู่ตลาดได้และเป็นนมที่มี คุณภาพดี.....”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะ กรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิก ผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
	14.1.3 พัฒนาแหล่งรวบรวม หรือกระจาย ผลผลิต เป็นการสร้างจัดเตรียมพัฒนา สิ่งก่อสร้าง หรือพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็น แหล่งรวบรวม จัดเก็บ สินค้า ผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์แปรรูป หรืออื่นๆ ก่อนทำการ จำหน่าย หรือก่อนการกระจายสินค้าไปยังแหล่งจำหน่ายอื่น เช่น การสร้างโกดัง โรงเรือนเพื่อเก็บสินค้า เป็นต้น

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
14.2 การขึ้นทะเบียนมาตรฐาน	14.2.1 การสร้างความร่วมมือเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิต เป็นการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ผลิตสินค้ากับหน่วยงานท้องถิ่น ส่วนราชการหรือภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการผลิต หรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง 14.2.2 การขึ้นทะเบียนมาตรฐาน เป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากงานด้านการเกษตรที่จำเป็นต้องทำ เพราะเกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนมาตรฐานผลิตภัณฑ์ โดยมีขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ หรือวิธีการผลิตตามที่หน่วยงานราชการ หรือผู้รับรองมาตรฐานกำหนด เช่น การก่อสร้าง โรงเรือนหลังแสงอาทิตย์ระบบปิดของผลิตภัณฑ์ภูธรา เพื่อป้องกันแมลง และเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.)
14.3 รับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์	14.3.1 การผลิตที่ได้มาตรฐาน ได้รับการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ เป็นขั้นตอนที่ผลผลิต หรือผลิตภัณฑ์แปรรูปได้รับการรับรองคุณภาพ โดยผ่านการรับรองและได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐาน (เช่น มาตรฐานผลิตภัณฑ์ GAP GMP หรือ อย. เป็นต้น) ซึ่งการที่สินค้าจะได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานนั้นผู้ผลิตจะต้องผลิตสินค้าให้ผ่านเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐาน ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเชื่อมั่นในการเลือกซื้อสินค้า

“...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ได้แก่การกสิกรรมและสัตวบาลอย่างน้อยที่สุด ก็ยังต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย...”

พระบรมราโชวาทพระราชทาน แก่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

“.....สมัยนี้ก็ต้องมีการดัดแปลงผลิตผลที่มี เช่นข้าวก็ต้องสีแล้วในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงมันให้ขายได้ เช่น การทำให้มันเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมชาติมันโดยเฉพาะในประเทศร้อนอย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้และเป็นนมที่มีคุณภาพดี.....”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
14.4 การจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป	14.4.1 ส่งเสริมสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูป เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้มีสถานที่จำหน่ายผลผลิตหรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปเกิดขึ้น มีทั้งที่ได้รับการสนับสนุนสถานที่จำหน่ายจากหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชน เช่น ตลาดขายสินค้าในชุมชน ตลาดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ปลอดสาร สถานที่จำหน่ายในหอประชุม หรือสถานที่เฉพาะกิจอื่นๆ เป็นต้น 14.4.2 สร้างช่องทางจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย หมายถึงการสร้างช่องทางจำหน่ายหรือช่องทางเข้าถึงสินค้าให้มีความหลากหลาย ตัวอย่างเช่น ช่องทางส่งออก ช่องทางการค้าธุรกิจออนไลน์ ช่องทางร้านค้าตัวแทนจำหน่าย (Traditional Trade) เช่น ร้านค้าปลีก ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบสมัยใหม่ (Modern Trade) เช่น ซูเปอร์มาร์เก็ต หรือร้านค้าสะดวกซื้อ เป็นต้น

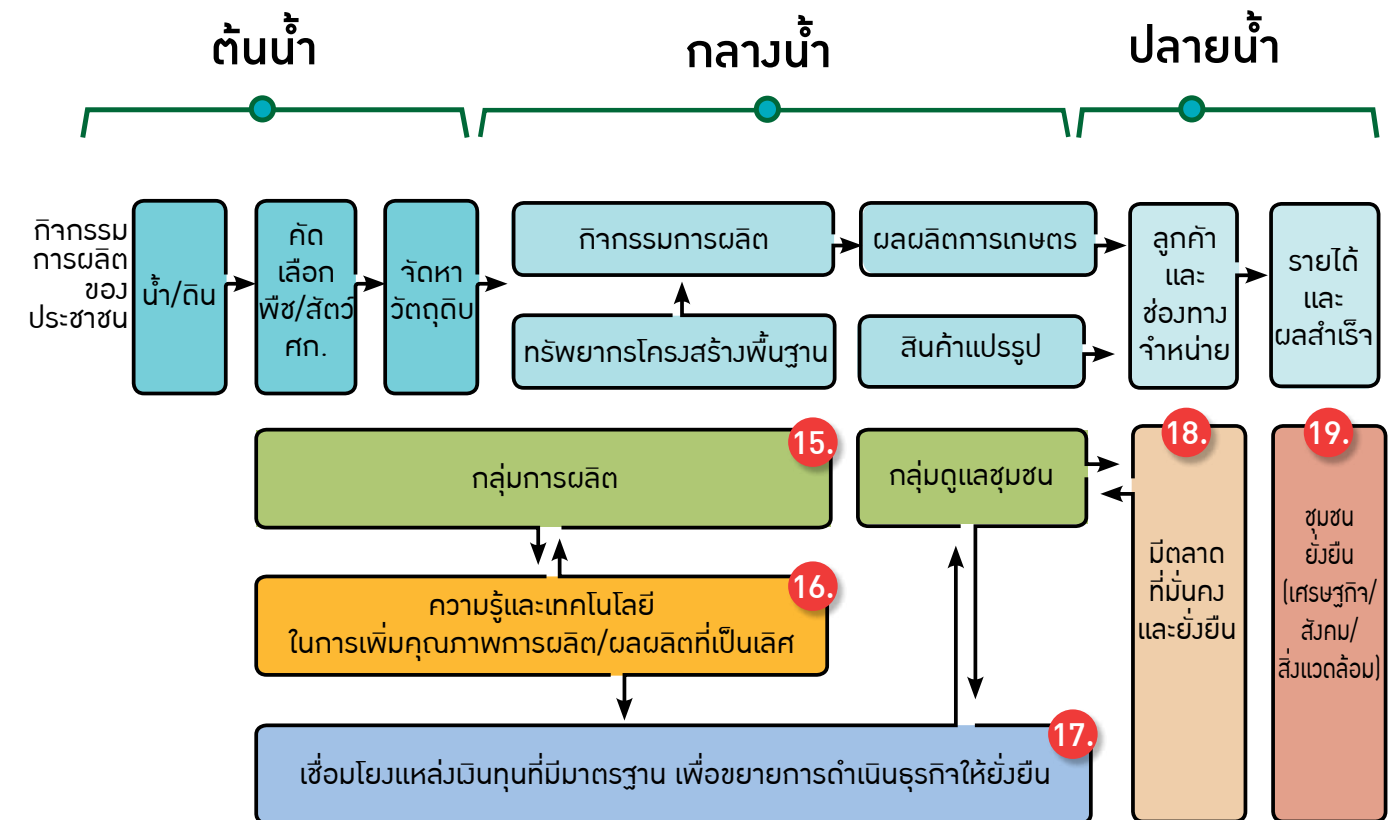

“.....สมัยนี้ก็ต้องมีการดัดแปลงผลผลิตที่มี เช่น ข้าวก็ต้องสีแล้วในที่นี้ก็มีนมก็ต้องปรับปรุงนมให้ขายได้ เช่น การทำให้เนืมนั้นเก็บอยู่นานกว่า ๑ วัน เพราะตามธรรมชาติเนืมนั้นโดยเฉพาะในประเทศร้อน อย่างประเทศไทยเก็บไว้ไม่กี่ชั่วโมงก็จะเสีย ฉะนั้นก็ต้องมีวิธีการที่จะดัดแปลงให้เก็บไว้ได้ เพื่อที่จะส่งไปสู่ตลาดได้และเป็นนมที่มีคุณภาพดี.....”

“.....หลักการของสถานที่นี้ก็คือจะต้องดูว่าผลผลิต ผลิตอย่างไร ตั้งแต่ต้น เช่น ในที่นี้ก็มีเครื่องเคียงโคนม มีการปลูกข้าว และปลูกพืชอื่นๆ เป็นการทดลอง และจากนั้นมีการค้นคว้าวิจัยว่าจะดัดแปลงผลผลิตเหล่านั้นอย่างไร สำหรับให้ไปสู่ผู้บริโภค เช่น โคนมก็ให้นมซึ่งผ่านกรรมวิธีต่างๆ เพื่อที่จะเป็นนมสำหรับผู้บริโภค นมสำหรับเก็บไว้ได้นานหน่อย หรือข้าวก็มีโรงสีสำหรับสีข้าว แล้วก็ส่งไปให้แก่สมาชิก ทั้งนมก็มีสมาชิกที่รับนมเป็นประจำวัน ฉะนั้น ก็เป็นกิจการที่ครบวงจร ตั้งแต่ต้น คือ การผลิตตั้งแต่ต้นและมาดัดแปลง เสร็จแล้วก็จำหน่ายและบริโภค ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวข้องกับเกษตรกรก็เป็นเช่นเดียวกันต้องผลิตดัดแปลง จำหน่าย และบริโภคคือใช้ถ้าตลอดทางเป็นไปโดยดี และแต่ละคนก็ได้ทำด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ด้วยความตั้งใจดี ด้วยความมีหลักวิชาที่ดี ทุกคนก็ได้ประโยชน์ ทุกคนได้รับผลดีไม่ว่าผู้ผลิต ไม่ว่าผู้ที่ดัดแปลง ไม่ว่าผู้ที่บริโภค ได้ประโยชน์ทั้งนั้น และทำให้ส่วนรวมของเรามีความมั่นคงได้.....”

พระราชดำรัสในโอกาสที่คณะกรรมการสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์นิคม สหกรณ์ประมง และสมาชิกผู้รับนมสด เข้าเฝ้าฯ ณ โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา เมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ขั้นที่ 3 ออกสู่ภายนอก

15. กลุ่มการผลิต

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
15.1 กลุ่มการผลิต	15.1.1 การผลิตของกลุ่มการผลิต เป็นการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อผลิตสินค้า การแปรรูปผลผลิต หรือการบริการ โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันผลิต ร่วมกันบริหารจัดการ และร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เกิดการหมุนเวียนเงินในชุมชน เช่น กลุ่มผู้ผลิตในชุมชนที่จดทะเบียนอย่างเป็นทางการ 15.1.2 การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์/สร้างนวัตกรรมใหม่ เป็นการปรับปรุงพัฒนาเพื่อให้เกิดสินค้าใหม่ หรือเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเดิม ตัวอย่าง เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้งานให้กับสินค้าในการใช้งาน การปรับเปลี่ยนวิธีการใช้งานให้ง่ายขึ้น การยืดอายุการใช้งานให้ยาวนานกว่าเดิม เพื่อสร้างความแตกต่างหรือนำไปสู่การสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างตรงจุด เช่น การออกแบบบรรจุภัณฑ์ข้าวสารให้มีความสวยงามและพัฒนาประสิทธิภาพโดยใช้ถุงพลาสติกแบบสุญญากาศเพื่อให้สามารถจัดเก็บและยืดอายุของข้าวสารได้นานยิ่งขึ้น รวมถึงการสร้างมูลค่าให้กับบริการโดยการอำนวยความสะดวกให้กับลูกค้าสามารถโอน จ่าย ชำระค่าสินค้าและบริการผ่านระบบออนไลน์ได้ เป็นต้น

“...ขอให้ทุกคนได้ระลึกถึงว่า การที่มาร่วมกลุ่ม จะเป็นกลุ่ม เกษตรกรหรือประมง หรือชลประทาน ในรูปสหกรณ์ ในรูปกลุ่ม ในรูปใดก็ตามนั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ แล้วก็มีจุดประสงค์ ว่ามีส่วนอย่างไรในชีวิตของเกษตรกรหรือของคนทุกคน เราต้องแบ่งเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งคือความเป็นอยู่ประจำวันให้มีอาหารกิน มีเสื้อผ้า แล้วก็มียู่ออาศัย มียารักษาโรค คือ หมายความว่าจุดปัจจัยที่ทุกคนต้องมี...”

พระบรมราชาวาทที่พระราชทานแก่กลุ่ม
ชาวไร่อุบลพัฒนาไทย - อีสราเอล
เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๙

16. ความรู้และเทคโนโลยี ในการเพิ่มคุณภาพการผลิต/ผลผลิตที่เป็นเลิศ

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
16.1 ความรู้และเทคโนโลยี ในการเพิ่มคุณภาพการผลิต/ผลผลิตที่เป็นเลิศ	16.1.1 การแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยี เป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเทคโนโลยีทั้งในชุมชนและนอกชุมชน หรือทั้งในหน่วยงานและนอกหน่วยงานรวมถึงการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้เพื่อการพัฒนา ซึ่งสามารถทำได้หลายทาง เช่น การเรียนรู้จากตัวอย่างของผลสำเร็จในพื้นที่ การถอดบทเรียนการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบ เป็นต้น 16.1.2 การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการสร้างชุดความรู้ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฝึกอบรม หรือหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร หน่วยงานทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ เอกชน หรือผู้สนใจอื่นๆ รวมถึงการสร้างความรู้ใหม่ และการเผยแพร่ความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

“...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม...”

พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชดำรัส เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526

“...ทางราชการโดยกรมชลประทาน กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร ทางนายอำเภอ และผู้ว่าราชการจังหวัดสระบุรี ได้ช่วยกันทำโครงการนี้ โครงการนี้ใช้เงินของมูลนิธิชัยพัฒนาส่วนหนึ่ง ใช้เงินของราชการส่วนหนึ่งโดยวิธีอุดหนุนน้ำ เพื่อใช้น้ำนั้นมาทำการเพาะปลูก ตามทฤษฎีใหม่ ซึ่งทฤษฎีใหม่นี้ยังไม่เกิดขึ้น พอตัดบ่อน้ำนั้น เราก็เรียกว่า มีอดี ขุดน้ำมีน้ำ ข้างๆ ที่อื่นนั้นไม่มีน้ำ แต่ตรงนั้นมีน้ำ ลงท้ายก็สามารถปลูกข้าว แล้วก็ปลูกผัก ปลูกไม้ยืนต้นไม้ผล ต่อมาก็ได้ซื้อที่อีก 30 ไร่ ก็กลายเป็นศูนย์พัฒนา หลักมีว่าแบ่งที่ดินเป็นสามส่วน ส่วนหนึ่งเป็นที่สำหรับปลูกข้าว อีกส่วนหนึ่งสำหรับปลูกพืชไร่ พืชสวน และก็มียี่สิบสำหรับขุดสระน้ำ ดำเนินการไปแล้ว ทำอย่างธรรมดาอย่างชาวบ้าน ในที่สุดได้ข้าวและได้ผัก ขายข้าวกับผักก็มีกำไร 2 หมื่นบาท 2 หมื่นบาท ต่อปี หมายความว่า โครงการนี้ใช้งานได้ เมื่อใช้งานได้ก็ขยายโครงการทฤษฎีใหม่นี้ โดยให้ทำที่อื่นนอกจากมีสระน้ำในที่นี้แล้ว จะต้องมียี่สิบเก็บน้ำที่ใหญ่กว่าอีกแห่งเพื่อเสริมสระน้ำ ในการนี้ก็ได้รับความร่วมมือจากบริษัทเอกชน ซื้อที่ดินด้วยราคาที่ เป็นธรรม ไม่ใช่ไปเวนคืนและสร้างอ่างเก็บน้ำ...”

จากพระราชดำรัสพระราชทานแก่บุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าฯ ถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันอาทิตย์ที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๗

17. เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนที่มีมาตรฐาน เพื่อขยายการดำเนินธุรกิจให้ยั่งยืน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
17.1 เชื่อมโยงแหล่งเงินทุนเพื่อขยายการดำเนินธุรกิจ	17.1.1 สร้างเครือข่ายเชื่อมโยงแหล่งเงินทุน เป็นการสร้างเครือข่ายเครือข่ายพันธมิตร เพื่อเชื่อมโยงกลุ่มคนหรือกลุ่มองค์กร ที่จะทำกิจกรรมร่วมกันในด้านการสนับสนุนเงินทุน แหล่งเงินทุน หรือสนับสนุนในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การจำหน่ายสินค้า และการบริการ เพื่อให้การดำเนินธุรกิจ สามารถบรรลุตามเป้าหมาย มีความมั่นคง และได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น การให้กู้ยืมเงินผ่านกองทุนของสถาบันการเงิน 17.1.2 การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชน ชุมชนที่ดำเนินตามโครงการตามพระราชดำริ หลายโครงการมีความสวยงาม น่าสนใจ แสดงถึงเสน่ห์แห่งวิถีไทย และมีศักยภาพในการต้อนรับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นชุมชน โดยการท่องเที่ยวมีส่วนเข้ามาเสริมให้ชุมชนอยู่แบบพึ่งพาตัวเองได้ดียิ่งขึ้น ช่วยเสริมรายได้สู่ชุมชน รวมถึงการสร้างอาชีพให้กับคนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีโอกาสการเติบโตอย่างแข็งแกร่ง

“...การพัฒนาประเทศเพื่อให้เกิดความเจริญความมั่นคงแก่คนส่วนรวมทั้งชาติได้แท้จริงนั้น จะต้องอาศัยหลักวิชาอันถูกต้อง และต้องกระทำพร้อมกันไปทุกๆ ด้านด้วย เพราะความเป็นไปทุกอย่างในบ้านเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงถึงกันหมด เพียงแต่จะทำงานด้านการเกษตร ซึ่งโดยหลักใหญ่ ได้แก่ การกลั่นกรองและสัตว์บาลอย่างน้อยที่สุดก็จะต้องอาศัยวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ และเศรษฐศาสตร์ สหกรณ์เข้าช่วยด้วย ทุกคนซึ่งเป็นผู้ที่จะใช้วิชาการ ในการพัฒนาบ้านเมืองต่อไป ควรทราบให้ถ่องแท้ว่าในการนั้นจำเป็นที่สุดที่จะต้องใช้วิชาการทำงานร่วมมือกันให้ประสานสอดคล้องทุกฝ่าย...”

พระบรมราชาบาทพระราชนัดต
ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๕

18. มีตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
18.1 มีตลาดที่มั่นคงและยั่งยืน	18.1.1 มีเครือข่ายการตลาดการค้าและธุรกิจ เป็นการสร้างเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการค้า การตลาด และธุรกิจโดยเฉพาะเพื่อให้มีตลาดที่แน่นอนและยั่งยืนในระยะยาว เช่น การเชื่อมโยงผลผลิตชุมชนกับตลาดขนาดใหญ่ภายนอก (Modern Trade) หรือการนำผลผลิตจากชุมชนไปวางจำหน่ายที่ห้างซูเปอร์มาร์เก็ต หรือตลาดเครือข่าย 18.1.2 การเผยแพร่ผลการดำเนินงานของสถาบันฯ และเผยแพร่แนวพระราชดำริ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้ตามแนวพระราชดำริ หรือกิจกรรมของสถาบัน ที่เกิดจากการปฏิบัติงานและเห็นผลจริงในพื้นที่ ได้เผยแพร่ไปยังผู้สนใจอย่างกว้างขวาง รวมถึงการนำสื่อมวลชนศึกษาเรียนรู้แนวพระราชดำริ และเพื่อให้เกษตรกรและประชาชนมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตให้มีความมั่นคงและยั่งยืน

“...ในการปฏิบัติงานเกษตรนั้น นักวิชาการเกษตรควรจะศึกษา สังเกตให้ทราบชัดว่าเกษตรกรยอมเป็นไป หรือดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร และเป็นส่วนหนึ่งของวงจรธรรมชาติ ซึ่งมีการเกิดสืบเนื่องทดแทนกันอย่างพิสดาร จากปัจจัยหนึ่ง เช่น พันธุ์พืช เมื่อได้อาศัยปัจจัยอื่นๆ มีดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น เข้าปรุงแต่งทำให้เกษตรกรได้พืชผลขึ้นมา พืชผลที่ได้มานั้น เมื่อนำไปบริโภคเป็นอาหาร ทำให้ได้พลังงานมาทำงาน เมื่อนำออกจำหน่ายก็ทำให้เกิดผลทางเศรษฐกิจขึ้นทั้งแก่ผู้ซื้อ และผู้ผลิต คือผู้ซื้อ ย่อมนำไปทำผลประโยชน์ให้ตนเองต่อไปได้ ผู้ผลิตก็ได้เงินทองมาใช้จ่ายใช้สอยยังชีพ รวมทั้งซื้อหาปัจจัยสำหรับสนับสนุนการผลิตของตนให้เกิดผลหมุนเวียนเพิ่มเติมขึ้น เห็นได้ว่า แม้เพียงงานเกษตรอย่างเดียว ยังจำเป็นต้องเกี่ยวพันกับงานต่าง ๆ กับเหตุปัจจัยต่าง ๆ มากมายหลายขอบข่าย ทั้งต้องเกี่ยวกันอาศัยกันอย่างถูกต้องสมดุลอีกด้วย...”

พระบรมราชาบาทที่พระราชทาน
แก่ผู้สำเร็จการศึกษาจาก
สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
ณ วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๕

“...มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์ศึกษาและทดลองงานพัฒนาการเกษตรต่างๆ ตามความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวอย่างแก่เกษตรกรในการนำไปปฏิบัติในพื้นที่ของตน ตลอดจนเพื่อดำเนินกิจการด้านเกษตรอุตสาหกรรม โดยเฉพาะส่งเสริมการปลูกพืชตระกูลถั่ว สำหรับแปรรูปเป็นสินค้าอุตสาหกรรม...”

พระราชดำรัส ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามพระราชดำรัส
เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน พ.ศ. 2526

19. ชุมชนยั่งยืน (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม)

กิจกรรมของปิดทอง	จุดเด่นของปิดทอง
19.1 ชุมชนยั่งยืน (เศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อม)	19.1.1 ชุมชนมีความยั่งยืน คือ การสร้างความยั่งยืนให้กับชุมชน ให้ชุมชนสามารถดำเนินการพัฒนาได้ด้วยตนเอง หรือเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนา มีการจัดทำแผนชุมชนเพื่อแก้ปัญหาแบบบูรณาการ โดยการประยุกต์ใช้หลักการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และตามหลักวิชาการ เพื่อแก้ปัญหาในระยะยาว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม 19.1.2 การอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณี และวัฒนธรรม ร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งมีผลทำให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสามัคคีกลมเกลียว ตลอดจนการมีศีลธรรมอันดี ตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมไทยเป็นวัฒนธรรมแบบเกษตรกรรม คนไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการเพาะปลูกข้าว ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนไทยทำให้มีวัฒนธรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้อง เช่น พิธีแรกนาขวัญ พิธีสู่ขวัญข้าว เป็นต้น

“...ที่สำคัญโครงการพัฒนาแหล่งน้ำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใด จะต้องเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศ สภาพสังคมและวิถีชีวิตของคนในภาคนั้นเสมอ...”

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่นักศึกษา

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗

“...งานด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรมนั้น คืองานสร้างสรรค์ความเจริญทางปัญญา และทางจิตใจ ซึ่งเป็นทั้งต้นเหตุทั้ง องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้ ของความเจริญ ด้านอื่นๆ ทั้งหมด และเป็นปัจจัยที่จะช่วยให้เรา รักษาและดำรงความเป็นไทย ได้สืบไป...”

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ

มหาวิทยาลัยศิลปากร

ณ วังท่าพระ วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๑๓

“...ประเพณีทั้งหลายย่อมมีประโยชน์ในการดำเนิน ชีวิตของแต่ละคนเรามีประเพณีของชาติไทยเป็นสมบัติ เราควรจะยินดี อย่างยิ่ง และช่วยกันส่งเสริมรักษาไว้ เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ...”

พระบรมราโชวาท

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๐๓

มูลนิธิปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ
และสถาบันส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมปิดทองหลังพระ
สืบสานแนวพระราชดำริ

อาคารสยามทาวเวอร์ ชั้น ๒๖ เลขที่ ๙๘๙ ถ.พระราม ๑
ปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ ๐๒-๖๑๑-๕๐๐๐ โทรสาร ๐๒-๖๕๘-๑๔๑๓
www.pidthong.org

จัดพิมพ์ : กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓